

De Hubertmolen en onmiddellijke omgeving in Wenduine (De Haan)

Beheersplan onroerend erfgoed

Wenduine (De Haan)
Beschermd Landschap (Besluit v.d. Regent dd. 08.II.1946)
Beschermd Monument (Ministerieel Besluit dd. 27.04.1993)
Opgemaakt door Monument in Ontwikkeling bvba
in opdracht van de gemeente De Haan

Colofon

Opdrachtgever	Gemeente De Haan
Project	Beheersplan Hubertmolen en onmiddellijke omgeving in Wenduine (adres: Park Leopold II (molen) en Ringlaan 89A en 89B (molenaarswoningen), 8420 Wenduine (De Haan)). (Opgemaakt overeenkomstig het Onroerend Erfgoeddecreet (van 12 juli 2013, gewijzigd bij decreet van 4 April 2014), hoofdstuk 8 en het Onroerend Erfgoedbesluit (van 16 mei 2014), hoofdstuk 8).
Titel	De Hubertmolen en onmiddellijke omgeving in Wenduine (De Haan). Beheersplan onroerend erfgoed.
Auteurs	Frank Becuwe & Rudy Vereecke Multiprofessionele architectenvennootschap MONUMENT IN ONTWIKKELING bvba Onze Lieve Vrouwstraat 5, 8620 Nieuwpoort www.monument-in-ontwikkeling.be
Referentievermelding	F. Becuwe & R. Vereecke 2018 - <i>De Hubertmolen en onmiddellijke omgeving in Wenduine (De Haan). Beheersplan onroerend erfgoed</i> , Nieuwpoort, Monument in Ontwikkeling bvba (onuitgegeven studie in opdracht van de Gemeente De Haan): 102 pp.
Met dank aan:	Marleen Desoete (schepen, gemeente De Haan), Carine Willaert (gemeente De Haan), Ann Dehaemers (gemeente De Haan), Astrid Ossieur (Onroerend Erfgoed Regio West), Michel Quévrain en Pierre & Monique Struelens-Vandriessche.

© M in O | Monument in Ontwikkeling bvba.

Alle rechten op deze rapporten zijn de auteur voorbehouden.

Niets mag eruit worden verveelvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensverband, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

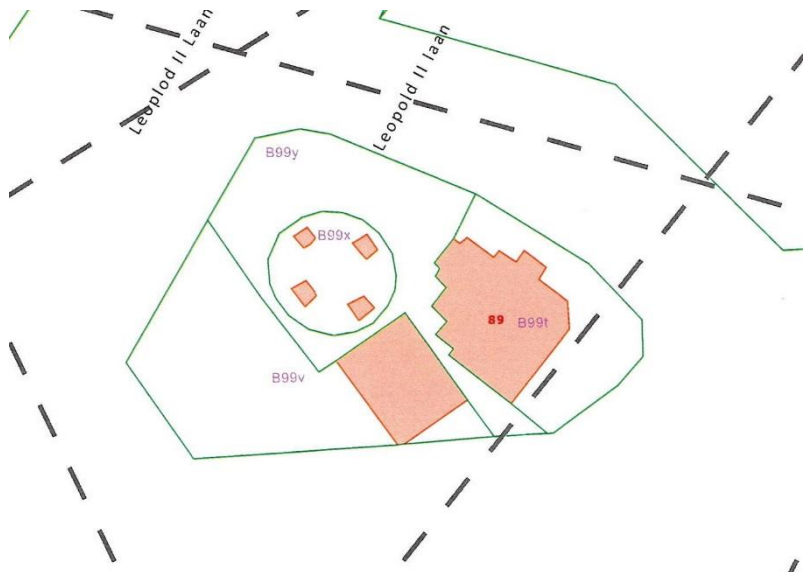
Behalve als instrument om het voor het onroerend erfgoed in kwestie uitgezette beheer te realiseren mag deze studie enkel gebruikt worden na overleg met de auteur, na zijn voorafgaande, schriftelijke toelating, en met volledige referentievermelding.

Inhoud

1. Identificatie.....	4
2. Historische nota.....	7
2.1. Korte historiek.....	7
2.3. Geciteerde en aanbevolen literatuur.....	20
3. Inventarisatie huidige toestand.....	21
3.1. Algemene beschrijving.....	21
3.2. Inventarisatie van de molinologische erfgoedelementen.....	22
3.3. Planmatige weergave.....	56
4. Erfgoedwaarden.....	60
4.1. Waardenstelling: De Hubertmolen en onmiddellijke omgeving als molinologisch erfgoed.....	60
4.2. Literatuur.....	61
5. Beheersvisie en doelstellingen.....	62
6. Maatregelen.....	66
6.1. Vooraf: dringende werkzaamheden.....	66
6.2. Onderhouds- en beheerswerkzaamheden.....	67
6.3. Restauratiewerkzaamheden.....	83
6.4. Omgevingswerkzaamheden.....	98
6.5. Windvang.....	99

7. Opvolging en evaluatie	100
7.1. Onderhouds- en beheerswerkzaamheden	100
7.2. Restauratiewerkzaamheden	101
8. Extra toevoegingen.....	103

1. Identificatie

Adres monument	Park Leopold II (molen) en Ringlaan 89A en 89B (molenaarswoningen) 8420 Wenduine (De Haan)
Eigenaar + adres	Gemeente De Haan: molen met molenaarswoning (Ringlaan 89A, 8420 Wenduine) Pierre Struelens & Monique Vandriessche: tweede molenaarswoning (Ringlaan 89B, 8420 Wenduine) Michel Quévrain en Pierre & Monique Struelens-Vandriessche (gezamenlijke eigenaars van): perceel 899y.
Erfgoedwaardering	Hubertmolen en onmiddellijke omgeving: beschermd landschap (Besluit v.d. Regent dd. 08.II.1946). Hubertmolen: beschermd monument (Ministerieel Besluit dd. 27.04.1993)
Kadaster (met afbakening)	

Uittreksel kadastraal plan.

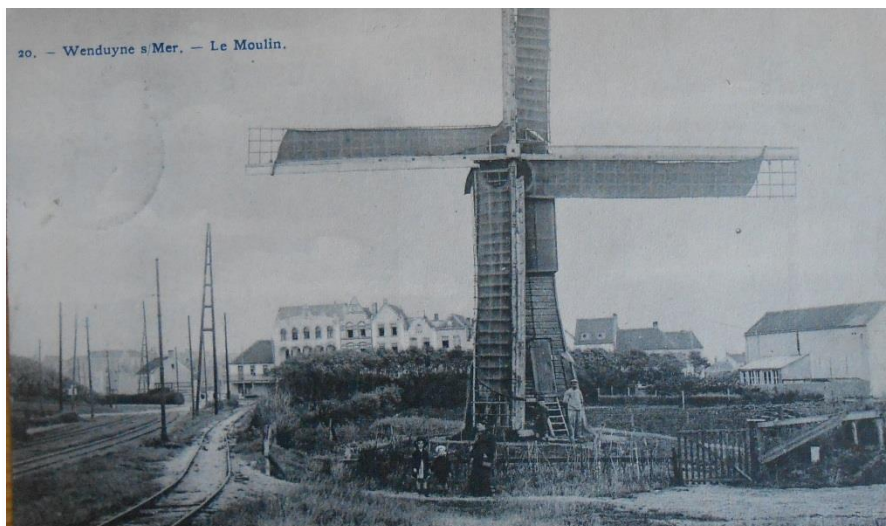
Ingekleurde zone: zone beheersplan.

	Legende: bruin = beschermd monument – groen = beschermd landschap.
Juridische toestand	De Hubertmolen en onmiddellijke omgeving in Wenduine (De Haan) is beschermd als → landschap bij Besluit v.d. Regent dd. 08.II.1946. → monument bij Ministerieel Besluit dd. 27.IV.1993.

2. Historische nota

2.1. Korte historiek

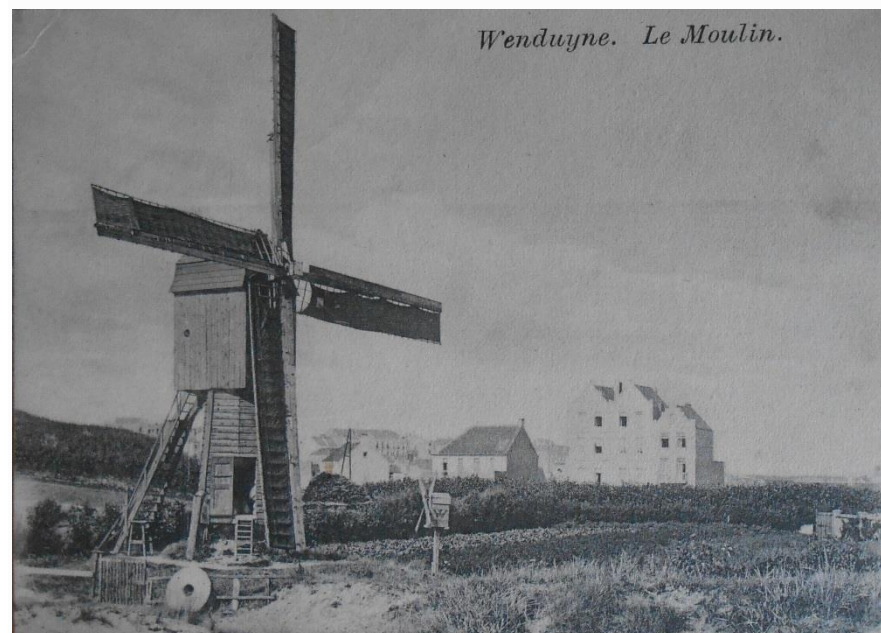

De Hubertmolen vóór de bouw van de molenaarshuisjes, kort vóór WO1 (Archief Wenduine).

In 1879 kreeg J(o)an(nes) Hubert van de Bestendige Deputatie van West-Vlaanderen de toestemming voor het bouwen van een korenwindmolen op grond die hij twee jaar voordien in het duingebied ten westen van de nieuwe badplaats had aangekocht. In

¹ Thans Parklaan. Zie <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=2873> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

het Vlaamse kustgebied was de familie Hubert immers een bekend molenaarsgeslacht. De naam is immers gelinkt aan talrijke molens in de kuststreek. Zo stonden er in Bredene ooit drie Hubertmolens, met name een houten korenmolen in de vroegere Polderstraat¹, een houten rijstpelmolen in de Driftweg² en een houten korenmolen in de Spanjaardstraat³.

De Hubertmolen vóór de bouw van de molenaarshuisjes kort vóór WO1 (Archief Wenduine).

² Zie <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=2874> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

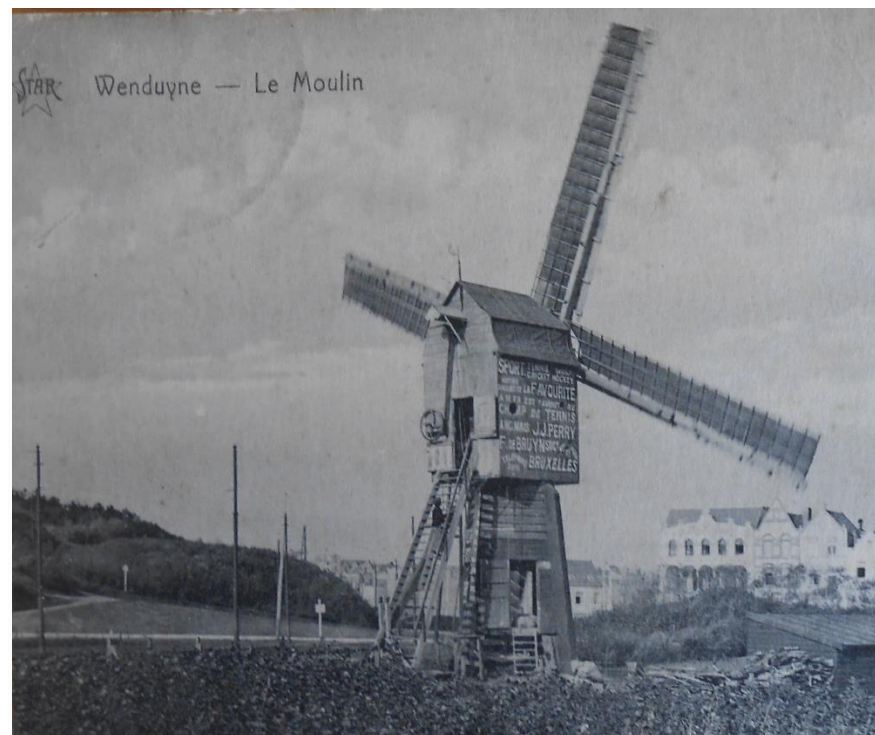
³ Zie <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=2878> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

De bouw van de kleine windmolen was klaar in 1880, het jaar waarin ook in de Kerkstraat een staakmolen, de Pauwaertmolen, werd opgericht⁴. Werde deze molen reeds in 1900 gesloopt bij de rechtekking en verbreding van de Kerkstraat, de Hubertmolen bleef echter gedurende ruim 50 jaar in gebruik. Na het overlijden van de bouwheer in 1898 bediende zijn zoon Desideer Hubert voortaan de windmolen. Op dat ogenblik verkeerde de molen echter in minder goede toestand, waardoor zich quasi onmiddellijk restauratiewerken opdrongen. Toen Desideer Hubert begin april 1920 volle eigenaar werd van de molen, werden deze onkosten mee in rekening gebracht. Nog dezelfde maand verkocht hij de molen aan zijn zoon Theophiel, die op zijn beurt het windmolenbedrijf verderzette.

De Hubertmolen kort vóór WO1 (www.molenechos.org).

⁴ Info <http://www.molenechos.org/verdwenen/molen.php?AdvSearch=4389> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

De Hubertmolen met publiciteit op de molenkast (Archief De Haan).

Intussen ging de toeristische ontwikkeling van Wenduine als badplaats ook niet aan de Hubertmolen voorbij. De molen werd niet alleen meer en meer een toeristische attractie, maar ook zowel de houten molenkast als de hoge houten voet werd daarbij gretig aangewend voor publiciteitsdoeleinden.

De Hubertmolen met publiciteit op het achtzijdige ondergedeelte (Devliegher 1984).

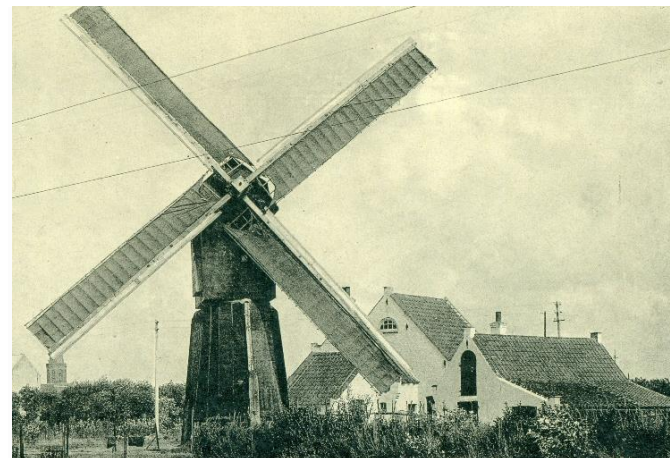
De Hubertmolen in de beginjaren 1920 (www.molenechos.org).

Om bij windstilte aan de concurrentie van de mechanische maalderijen het hoofd te bieden was, was omstreeks 1914 in de onmiddellijke nabijheid van de molen een hulpmaalderij (het zogenaamde

'maalkotje'), met links daarvan een molenaarswoning, opgetrokken. In functie van deze bouwwerken werd het houten berghok onder lessenaarsdak afgebroken. Zoals onderstaande foto aangeeft was de molenaarswoning een tijdlang niet witgeschilderd. Het maalterijtje daarentegen was echter wel (reeds) witgekalkt, zoals toen ter bescherming van het baksteenparament trouwens gebruikelijk was. Kenmerkend voor de voorgevel van het maalterijtje was de toegangsdeur op de gelijkvloerse verdieping met daarboven – op de zolderverdieping – een laaddeur. Karakteristiek voor beide gebouwtjes waren de aandaken de schouderstukken.

De Hubertmolen met molenaarswoning en 'maalkotje' in het interbellum (www.molenechos.org).

De Hubertmolen met molenaarswoning en 'maalkotje' in het interbellum [Archief De Haan].

De Hubertmolen met molenaarswoning en 'maalkotje' in het interbellum [Archief De Haan].

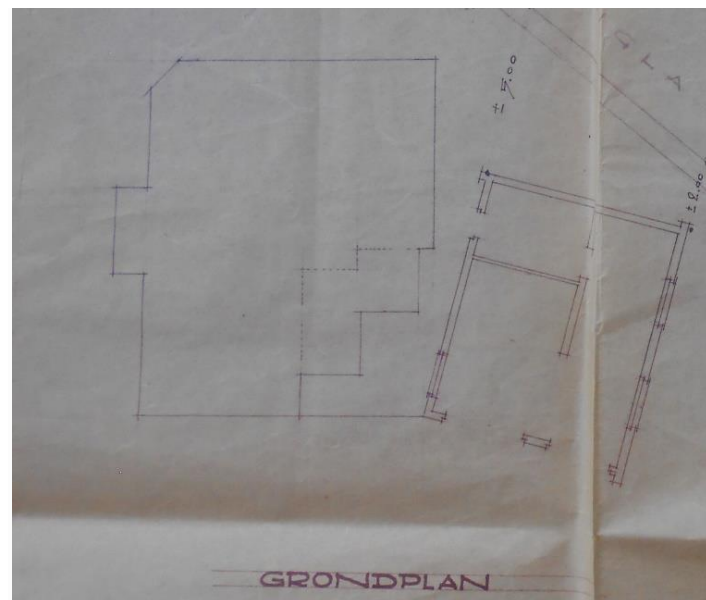
Veertien jaar later, in 1934, stopte hij het windmalen⁵. Windmolens konden immers steeds moeilijker concurreren met de stoom- en motormaalderijen die niet met het ongemak van windstilte werden geconfronteerd⁶. Bovendien nam de groei van de badplaats de molen letterlijk de wind uit de zeilen. De intussen elektrisch aangedreven maalderij nam voortaan dan ook alle maalactiviteiten over⁷. Het 'maalkotje' was trouwens reeds aan de rechterzijde uitgebreid met een aanbouw, waarvan het lessenaarsdak aansloot op het zadeldak van de maalderij. Het toenemende belang van de mechanische maalderij vertaalde zich in de daaropvolgende jaren in een verdere uitbreiding van het maalderijgebouw, waarbij vooral een vergroting van de zolderverdieping voor de berging van brood- en veevoedergranen werd beoogd.

De Hubertmolen met molenaarshuisje en 'maalkotje' in het late interbellum [Archief De Haan].

⁵ Devyt 1966: 114; Devliegher 1984: 195.

⁶ Zie Becuwe 2009: 30-49.

Plattegrond van de maalderij vóór de verbouwing tot woongelegenheid in 1958 (Archief familie Struelens).

Op de molensite was de duinenvegetatie intussen ook teruggedrongen. Ook de omwille van de veiligheid voorziene omheining rond de molen was aangepast. De oude omheining met verticaal geplaatste houten takken, onderbroken door toegangshekken, was vervangen geworden door een – omwille van de windvang – lage geschoren haag. Rond de molensite met molenaarshuis en maalderij was eveneens een lage haag aangeplant.

Het behoud van de windmolen hing voortaan geenszins nog af van zijn economische waarde maar wel van zijn culturele waarde af. Onderhoud

⁷ Derdeyn 1992.

bleef dan ook weleens uit. Bovendien zorgde de Tweede Wereldoorlog ervoor dat de molen in opdracht van de Duitse bezetter ontdaan werd van zijn wieken om te vermijden dat het verzet er bij het doorgeven van berichten gebruik zou van maken.

Na de oorlog werd de Hubertmolen echter niet alleen met een vergoeding voor de geleden oorlogsschade hersteld, maar werd de molen met het molenaarshuisje en de mechanische maalderij in de onmiddellijke omgeving in februari 1946 in toepassing van de wet van 1931 ook geklasseerd als landschap⁸.

Deze erkenning van de erfgoedwaarde kon echter niet verhinderen dat bij een restauratie in de jaren 1953-1956 enkele onoordeelkundige ingrepen hebben plaatsgevonden. Zo werden de vier voeten in beton gegoten, het wiekenkruis werd vernieuwd zonder windprofiel en merkkelijk korter dan oorspronkelijk uitgevoerd. Ook het binnenwerk werd op het besloten vangwiel en de vang na, volledig uitgebroken. In het kader van deze werken werd tevens een nieuw molentrap voorzien⁹.

In de daaropvolgende decennia zorgde gebrek aan passend onderhoud er echter voor dat de windmolen geleidelijk aan aftakelde. Uiteindelijk gebeurde dit in die mate dat Eric Lepeer in 1974 in zijn boek *Vin Dune an de Zee* meende een stem te moeten geven aan de ergernis die dit verval bij zowel inwoners als toeristen opwekte¹⁰. Pogingen van het gemeentebestuur in 1977 om de molen te laten restaureren, mislukten om allerlei administratieve procedures echter ondanks de goede samenwerking met de eigenaars¹¹.

⁸ Bij Besluit v.d. Regent dd. 08.II.1946.

⁹ *Het Nieuwsblad*, dd. 26.VI.1995.

¹⁰ Lepeer 1974: 187-190.

¹¹ *Het Nieuwsblad*, dd. 26.VI.1995.

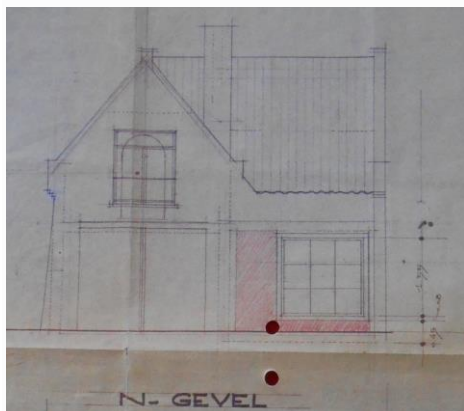
'De Hubertmolen' als bij de toeristen gegerde postkaart (Archief De Haan).

Het overlijden van maalter Theophiel Hubert omstreeks 1950 luidde ook het einde van de maalderij in. In 1958 werd het interieur van nijverheidsgebouw naar een ontwerp van de Wenduine architect A. Uyttenhove zelfs verbouwd in functie van een uitbreiding van het molenaarshuis¹². De molenaarswoning was een jaar eerder naar een ontwerp van architect Uyttenhove verbouwd. De voorbouw onder lessenaarsdak werd opgetrokken met aan de molenzijde een tuitgevel met aandaken en schouderstukken. Aan de zuidoostkant werd het huis uitgebreid met een inkomgang of hall en met een stortbad¹³. In de zomermaanden trok de weduwe Hubert zich met één van haar

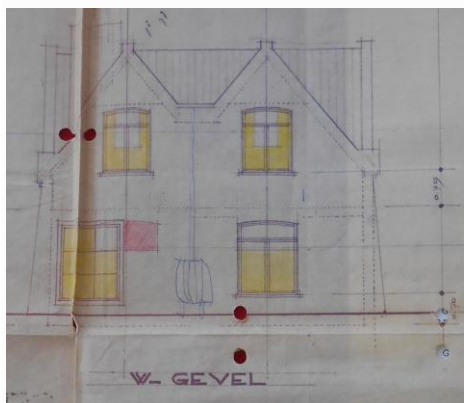
¹² Info <http://www.molenechos.org/molen.php?nummer=852> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

¹³ G.A. De Haan, Bouwplan molenaarshuis weduwe Hubert (ontwerp A. Uyttenhove, oktober 1956).

dochter¹⁴ immers terug in de woonvertrekken van het zogenaamde Maalkotje om de molenaarswoning te verhuren aan badgasten¹⁵.

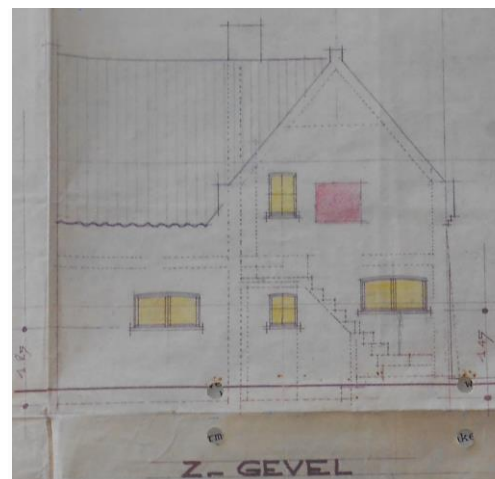

't Maalkotje. N-gevel. Verbouwingsplan december 1957 (Archief familie Struelens).

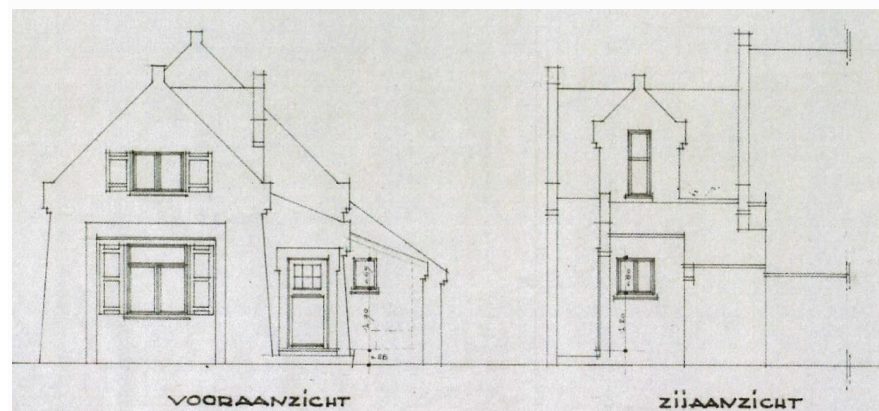

't Maalkotje. W-gevel. Verbouwingsplan december 1957 (Archief familie Struelens).

¹⁴ Het echtpaar Hubert-Devos had vier dochters, met name Georgette, Estella, Mariette en Godelieve Hubert.

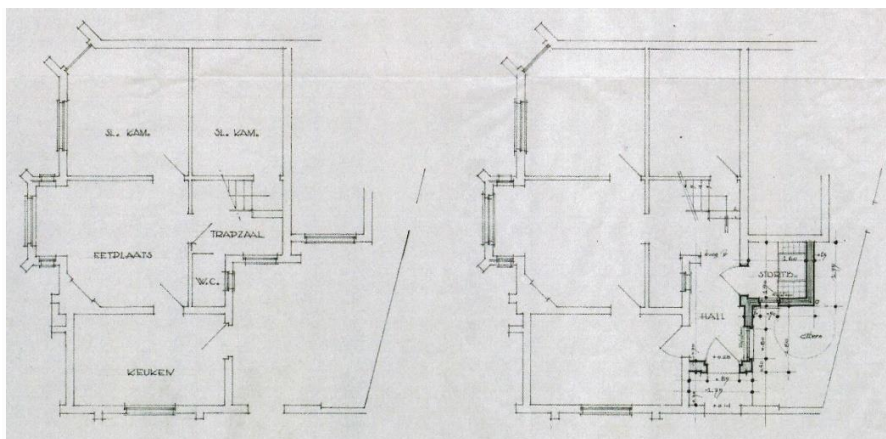

't Maalkotje. Z-gevel. Verbouwingsplan december 1957 (Archief familie Struelens).

Molenaarshuisje. Gevelaanzichten. Verbouwingsplan oktober 1956 (G.A. De Haan).

¹⁵ Mededeling van het echtpaar Struelens – Vandriessche, eigenaar van het zogenaamde Maalkotje.

Molenaarshuisje. Plattegrond GV & V1. Verbouwingsplan oktober 1956 (G.A. De Haan).

De Hubertmolen omstreeks 1968

De Hubertmolen omstreeks 1966 (www.molenechos.org).
(Devyt 1966)

Bij de dood in 1986 van de weduwe van Theophiel Hubert erfden de vier kinderen Hubert de molen met zijn onmiddellijke omgeving. Nauwelijks een jaar later verkochten ze hun onroerend erfdeel aan de Izegemse makelaar Marc De Gomme, die in november 1987 de helft van de molensite met daarop het zogenaamde Maalkotje verkocht aan de familie Struelens uit Lasne. Begin 1988 verkocht De Gomme de tweede helft met daarop het molenaarshuis aan Tony en Yvonne Galle-Baeck uit Berlare, die dit amper drie maanden later reeds door verkocht aan André Quévrain, voormalige burgemeester van Crupet.

Van het omgevende duinengebied met zijn typisch duinvegetatie van helmgras, duinstruweel, ... was inmiddels een deel ontwikkeld tot een woonwijk die de naam *Molenwijk* meekreeg.

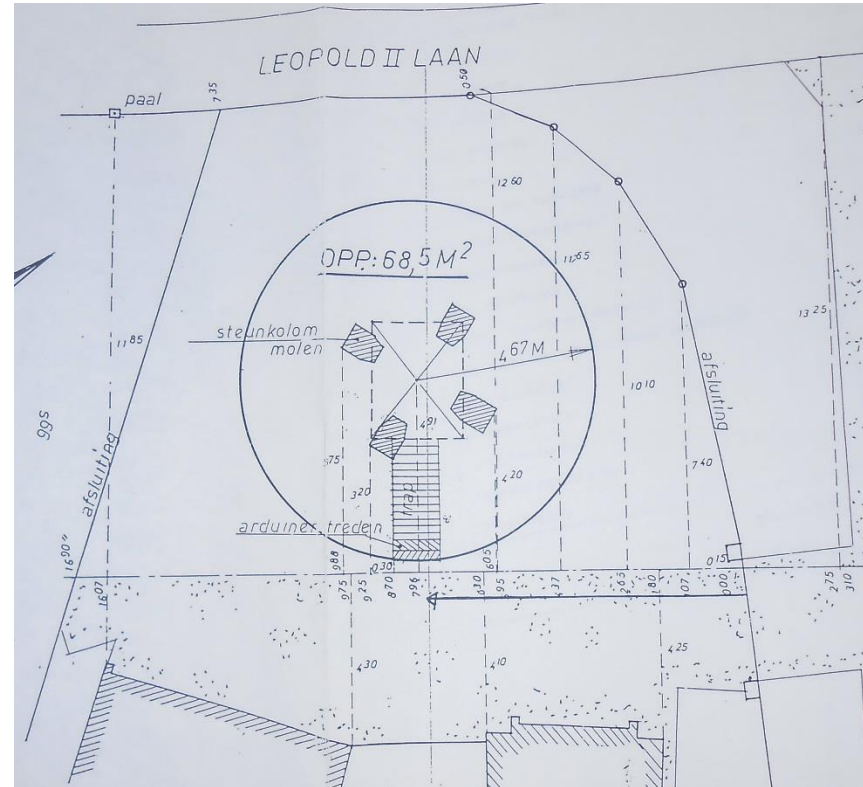
Samen stonden de families Struelens en Quévrain in voor het behoud van de Hubertmolen. Het onderhoud begon echter te zwaar te worden. Een zware storm bracht in het voorjaar van 1990 aan de Hubertmolen bovendien zware schade toe, in het bijzonder aan het wiekenkruis¹⁶. De familie Struelens kon de familie Quévrain, die mede-eigenaar was, er dan ook toe bewegen om de molen, samen met een cirkelvormige strook grond van 68,50 m² (waarop de molen staat), voor een symbolische frank aan de gemeente De Haan over te dragen "mits tegenprestatie van herstelling en onderhoud van de molen door de Gemeente De Haan"¹⁷. In januari 1993 werd de gemeente De Haan eigenaar van de Hubertmolen.

¹⁶ *Het Nieuwsblad*, dd. 06.01.1992.

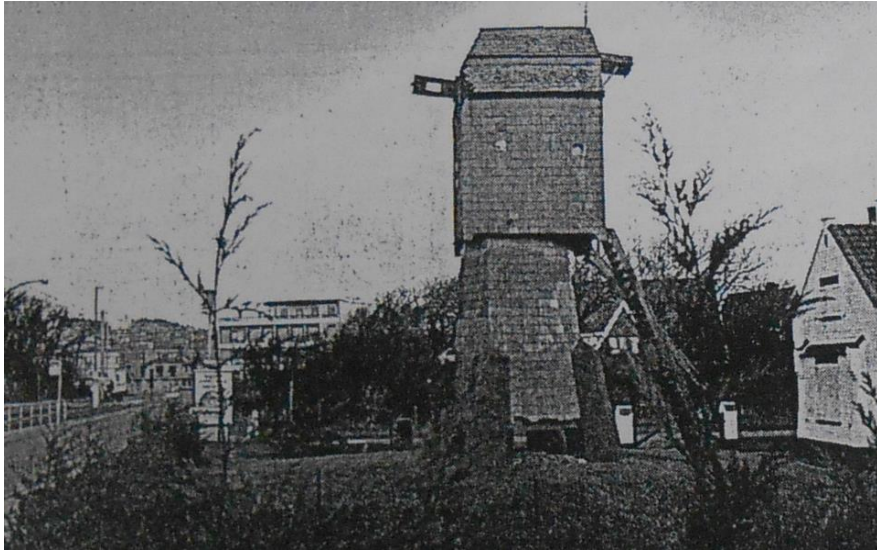
¹⁷ G.A. De Haan, Akte aankoop onroerend goed (Hubertmolen met 68,50 m² grond, 22 januari 1993.

De tijdens een voorjaarsstorm in 1990 zwaar getroffen Hubertmolen.

Plan bij de koopakte, januari 1993 (G.A. De Haan).

De Hubertmolen omstreeks 1992.

Ter ondersteuning van de gemeente, die de molen in zijn oorspronkelijke staat wou herstellen, werd de molen op 27 april 1993 bijkomend beschermd als monument. Met een door minister Johan Sauwens toegekende restauratiepremie kon in de daaropvolgende jaren overgegaan worden tot de restauratie, waarvoor een beroep werd gedaan op de molenbouwers Peel uit Gistel¹⁸. De molen werd onder meer van nieuwe wieken en een volledig nieuw binnenwerk voorzien. Om de molen meer weerstand te bieden bij stormweer, werd daarbij een maalvaardig steenkoppel voorzien dat bij stilstand kan worden

¹⁸ G.A. De Haan, CIII-208, Klassement T.D.; 568.0. Uitvoeren van restauratiewerken aan de Hubertmolen te Wenduine. Map 'Aanbestedingsdossier', Aanstelling van de firma H. & G. Peel.

¹⁹ G.A. De Haan, CIII-208, Klassement T.D.; 568.0. Uitvoeren van restauratiewerken aan de Hubertmolen te Wenduine. Map 'Vorbereidend dossier', brief dd. 10.08.1993 van de firma Molenbouw H. & G. Peel aan de Gemeente De Haan.

ingeschakeld en de remcapaciteit aldus nog verhoogt¹⁹. Opdat de molen in het belang van zijn behoud ook effectief zou draaien, leidden de molenbouwers Peel tevens Paul Lauwkens en Eddy Schaepdryver, twee personeelsleden van de gemeente op tot molenaar. Nadat in februari 1995 de voorlopige oplevering had plaatsgevonden²⁰, werd de in zijn oude luister herstelde Hubertmolen in juni van dat jaar uiteindelijk feestelijk ingehuldigd²¹.

Hubertmolen, 12 maart 1992 (© Peel).

²⁰ G.A. De Haan, CIII-208, Klassement T.D. 568.0. Uitvoeren van restauratiewerken aan de Hubertmolen te Wenduine. Map 'definitieve en voorlopige oplevering'.

²¹ Pauwels 1995.

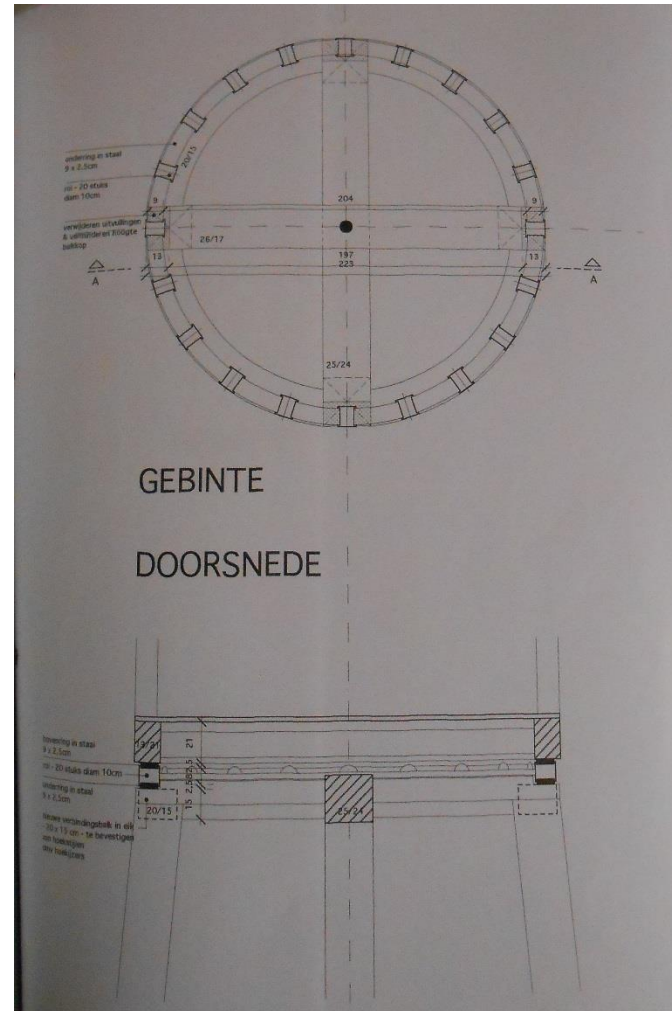
Het wegnemen van de te lichte Molenkast, ca. 1994 (© Peel).

De gerestaureerde Hubertmolen, ca. 1995 (©Peel).

Na enkele jaren liet de molen zich steeds moeizamer kruien, waardoor molenbouwer Roland Wieme in april 2006 het oude sleepkruiwerk door een efficiënter rollenkruiwerk verving. Bij deze gelegenheid werden ook enkele andere onderhoudswerken uitgevoerd²², waaronder het aanbrenge van een betere sabel voor het vangen, het optimaliseren van het luiwerk en het op punt stellen van het lichtwerk²³.

²² Naar een ontwerp van Sabine Okkerse.

Tekening rollenkruiwerk (© S. Okkerse 2005 (G.A. De Haan)).

²³ G.A. De Haan, CII-27, Klassement T.D. 568.1. Hubertmolen. Uitvoeren van onderhoudswerken. Fase 1: herstel maalvaardigheid (2006).

Het in 2006 geplaatste rollenkruierwerk (© R. Hillewaert, Nieuwpoort).

In 2011 werden met een onderhoudspremie²⁴ ook de betonpijlers hersteld door de firma M.R.T. uit Deinze. Door Wieme Roland & Kris bvba uit Machelen werden toen tevens enkele kleinere werken uitgevoerd zoals het plaatselijk herstellen van de kapbedekking en de bekleding van het torenkot en het vernieuwen van het windvaantje, een raampje in de voorweeg en de windplanken en voorzoom. Bij die gelegenheid werd ook de molenkast geschilderd²⁵. Twee jaar later

²⁴ Ter waarde van 29.040,00 euro, toegekend op 07.12.2010.

²⁵ G.A. De Haan, CII-28. Overheidsopdrachten 568.0 Hubertmolen. Uitvoeren van onderhoudswerken. Fase 2: opfrissingswerken. Dossier 2007-2008. Dossier 2010-2011.

bracht Wieme Roland & Kris bvba uit Machelen eveneens nieuwe askopwiggen aan.

Mede in functie van het behoud van de molen en gezien het toeristische belang van wenkende wieken staat vrijwillige molenaar Bart Engelen uit Bekegem 's zomers voor de openstelling en operationele werking van de windmolen.

In februari 2017 verwierf de gemeente De Haan een van de twee molenaarshuisjes, die bij de molenaankoop in 1992 privé-bezit waren gebleven. De bedoeling is om aan dit huisje een bestemming te geven die de cultuurtoeristische betekenis van de Hubertmolen verder versterkt.

2.2. De korenwindmolen

De Hubertmolen is typologisch een atypische staakmolen met gesloten voet, die enigszins vergelijkbaar is met de Hollandse wipmolens. Het vierzijdige molenhuis met staart draait om een koker, die in een verticale stand wordt gehouden door het hoge, schuin naar boven toelopende achtzijdige ondergedeelte²⁶. Van het vierkant waarop het molentje staat, zijn de hoekstijlen met kruisen en regels aan elkaar verbonden. Op het boventafelment is sinds 2006 een (efficiënter)

²⁶ Roose 2001: 24-26. Bron:

https://molendatabase.nl/nederland/artikelen/info_2.php (geraadpleegd dd. 20.IX.2017).

Engelse kruierwerk²⁷ aangebracht ter vervanging van het oorspronkelijke sleepkruierwerk²⁸. Een geknikte mansardekap dekt de molenkast af²⁹.

De molen werd in 1880 volledig in hout gebouwd. Zelfs de askop, waar doorheen de houten pestelroeden staken, was van hout. Tijdens de renovatie tussen 1953 en 1956 werden de vier voeten echter in beton gegoten. Wellicht ook in die jaren werd de houten beplanking van het ondergedeelte echter vervangen door een bekleding met eternietleien³⁰. De oude pestelroeden werden omtrent die tijd ook vervangen door roeden die echter niet langer van een windprofiel waren voorzien maar bovendien ook te kort waren. Bij de restauratie omstreeks 1993 werd dit euvel hersteld door nieuwe, aangepaste houten pestelroeden te voorzien. Het wiekenkruis, dat nog altijd aan een houten askop is opgehangen, heeft een vlucht van 16 meter³¹.

Fungeerden de wipmolens in Nederland in de regel als polder- of watermolen bij het bemalen van polders en meren³², de Hubertmolen deed van meet af aan dienst als korenwindmolen, en dit tot zijn buitenwerkingstelling in 1934. Daartoe was de molen op de enige zolder van de molenkast uitgerust met één koppel molenstenen. Deze maaluitrusting werd echter tussen 1953 en 1956 samen met de rest van het binnenwerk, op het vangwiel en de vang na, weggebroken³³. De molenrestauratie omstreeks 1993 zorgde er echter voor dat de korenwindmolen opnieuw wind- en maalvaardig werd.

²⁷ Engels kruierwerk betreft een modernisering van het rollenkruierwerk. Kleine gietijzeren rollen lopen onderaan in een ijzeren spoor op de onderring. Het bovenste spoor, waarop de molenkap, in casu de molenkast kruit, is vastgeschroefd aan de bovenring. De flenzen van de rollen verhinderen dat de molenkap bij het kruien van de molenromp, in casu het boventafelment, wegschuift. Een staande ring is dan ook overbodig (De Tier & Van Keymeulen m.m.v. Ryckeboer & Van der Sypt 1990: 112).

²⁸ Onder 'sleepkruierwerk' wordt een kruierwerk begrepen waarbij de molenkap, in casu de molenkast, op glijstukken sleept (De Tier & Van Keymeulen m.m.v. Ryckeboer & Van der Sypt 1990: 112).

De in het vangwiel inhakende schijfloop ter aandrijving van de maalstoel (© M in O).

Het koppel maalstenen in de houten steenkist wordt er thans aangedreven door een schijfloop die inhaakt tussen de kammen van het vangwiel. Het lichten van de looper gebeurt met het aanwezige lichtwerk. Een steengalg voor bijvoorbeeld het scherpen van de stenen is er niet. Voor het verhandelen van de zakken graan of meel is er een binnen- en buitenluiswerk voorzien. Voor het afremmen van de molen is de molen

²⁹ Info <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/11822> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

³⁰ Omstreeks 1966 was het ondergedeelte reeds bekleed met eternietleien (Devyt 1966: 195).

³¹ Info <http://www.molenechos.org/molen.php?nummer=852> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

³² Roose 2001: 24.

³³ Devyt 1966: 114; Devliegheer 1984: 195.

uitgerust met een houten hoepelvang met vangtrommelvang³⁴. Een keervang ontbreekt. Is de maaluitrusting op de éénzoldermolen beperkt, dit maakt de molen echter niet minder maalvaardig. Eenmaal het gevlucht is hersteld, kan de Hubertmolen opnieuw een ode brengen aan de windkracht, die eeuwenlang van cruciaal belang is geweest voor onze voedselbevoorrading.

2.3. Geciteerde en aanbevolen literatuur

Cornilly J. 2001-2005 – *Monumentaal West-Vlaanderen. Beschermd monumenten en landschappen in de provincie West-Vlaanderen. Deel III. Arrondissementen Brugge, Diksmuide, Oostende en Veurne*, Brugge, Provincie West-Vlaanderen: 76.

Derdeyn F. 1992 – De Haan gaat de ‘molentoe’ op, in: *De Zeewacht*, 10.IV.1992.

Devliegheer L. 1984 – *Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen. 9. Molens in West-Vlaanderen*, Tielt: 195.

Devyt C. 1966 – *Westvlaamse windmolens. Inventaris van de toestand op 1 januari 1965*, Brugge: 114.

De Tier V. & Van Keymeulen J. m.m.v. Ryckeboer H. & Van der Sypt K. 1990 – *Woordenboek van de Vlaamse dialecten. Deel II. Niet-agrarische vaktalen. Aflevering 5. De molenaar*, Gent, Rijksuniversiteit, Seminarie voor Nederlandse Taalkunde en Vlaams Dialektologie: 476 pp.

³⁴ Devliegheer 1984: 195.

Holemans H. 2005 – *West-Vlaamse wind- en watermolens. Kadastergegevens 1835-1990. Deel 8. Gemeenten V-Z*, Opwijk, Studiekring Ons Molenheem.

Lepeer E. 1974 – *Vin Dune an de Zee*, Wenduine, Gemeentebestuur: 325 pp.

Monteyne G. & Vandaele R. 2008 – *Wenduine, van middeleeuws vissersdorp tot familiebadplaats*, Beernem.

Mouton R. & Wauters B. 2004 – *Archiefbeelden Wenduine*, Stroud: 128 pp.

Pauwels J. 1995 – Wieken van de gerestaureerde Hubertmolen draaien opnieuw, in: *Het Laatste Nieuws*, 27.VI.1995.

Roose W. 2001 – *Molens in Nederland*, Alphen aan de Rijn, Atrium: 128 pp.

Vandeputte O. 1995 – *Gids voor Vlaanderen en culturele gids van de Vlaamse gemeenten*, Tielt.

Info <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/11822> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

Info <http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=852> (tekst van L. Denewet en Herman Holemans) (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

Archief Onroerend Erfgoed, afdeling West-Vlaanderen, archiefnummer W/000850 en W/00624.

Gemeente De Haan, Hubertmolen.

3. Inventarisatie huidige toestand

3.1. Algemene beschrijving

De Hubertmolen betreft voor wat Vlaanderen betreft een unieke korenwindmolen. Typologisch vormt de molen immers een atypische staakmolen met gesloten voet, die enigszins vergelijkbaar is met de Hollandse wipmolens. Het vierzijdige molenhuis met staart rust er niet op een standaard maar draait om een koker, die in een verticale stand wordt gehouden door het hoge, schuin naar boven toelopende achzijdige ondergedeelte³⁵. Een geknikte mansardekap dekt de molenkast af³⁶. In oorsprong was de molen volledig opgetrokken in hout. Mettertijd werden echter onder meer de vier voeten in beton gegoten en werd de houten bekleding van de onderbouw vervangen door eternieten leien. De geknikte mansardekap is met eiken schaliën afgedekt. Belangrijke houten molenelementen zijn echter de houten pestelroeden en de houten askop.

Gezien zijn functie als korenwindmolen bestaat de molenuitrusting in de Hubertmolen uit één koppel maalstenen die op de molenzolder staat opgesteld. Deze enige zolder is toegankelijk via de buitentrap waardoor de staart met kruias steekt.

In de onmiddellijke omgeving staan twee huisjes, opgetrokken in een streekeigen bouwtrant. Kenmerkend zijn vooral de witbeschilderde baksteen boven een gepekte plint, de scherpe pannen zadeldaken, de tuitgevels met getrapte schouderstukken, de sierankers, de steunberen, en de beluikte vensters met kleine roedeverdeling. Deze bouwsels gaan terug tot op het molenaarshuisje en de mechanische maalterij (het zogenaamde maalkot) die respectievelijk omstreeks 1914 en 1934 werden gebouwd.

In 1946 werd de Hubertmolen en zijn onmiddellijke omgeving beschermd als landschap (bij Koninklijk Besluit van 8/02/1946). In 1993 werd de houten windmolen bijkomend beschermd als monument (bij Ministerieel Besluit van 27/04/1993).

³⁵ Roose 2001: 24-26. Bron: https://molendatabase.nl/nederland/artikelen/info_2.php (geraadpleegd dd. 20.IX.2017).

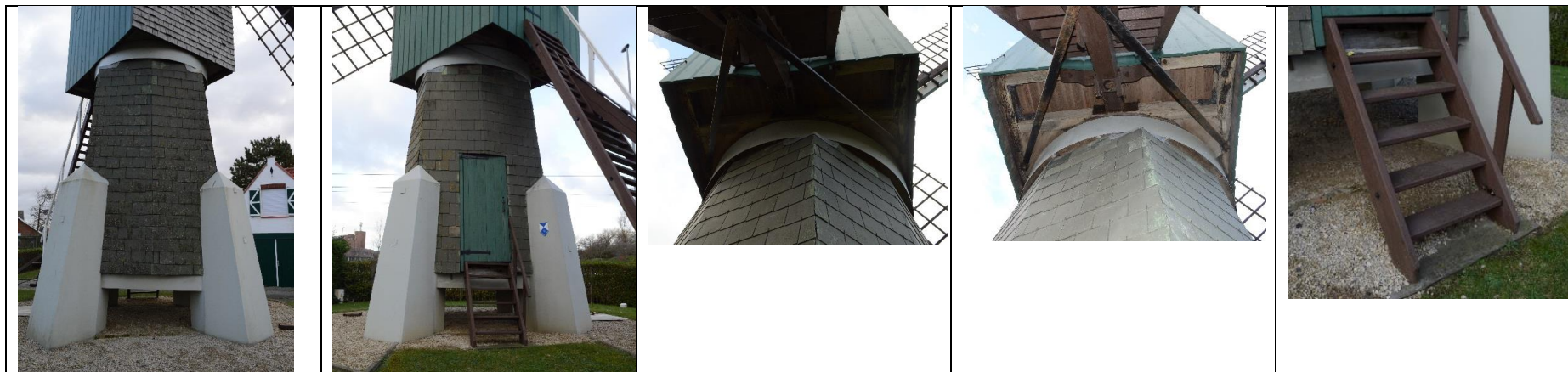
³⁶ Info <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/11822> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

3.2. Inventarisatie van de molinologische erfgoedelementen

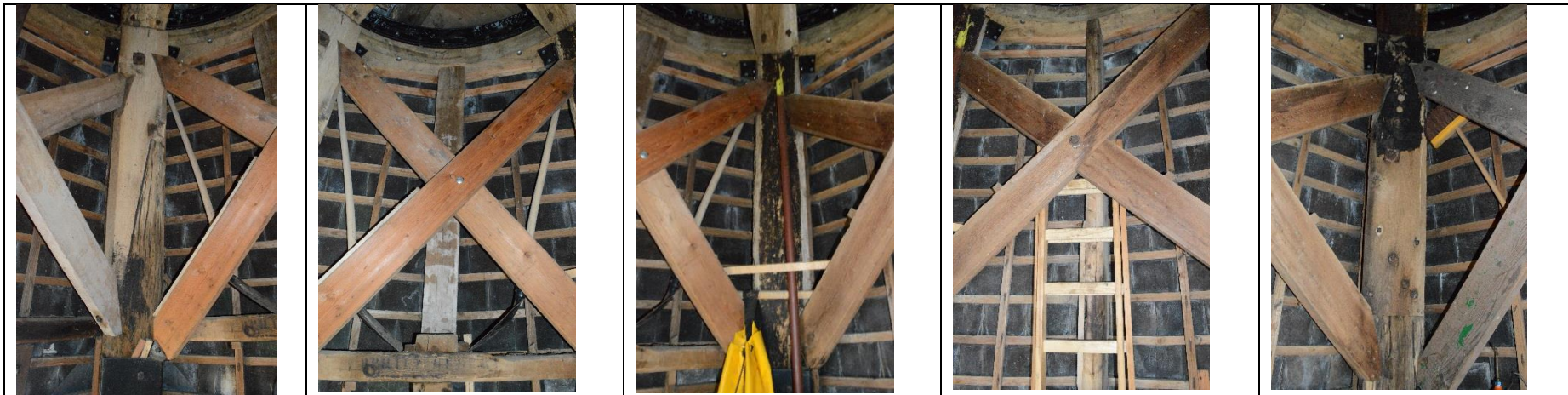
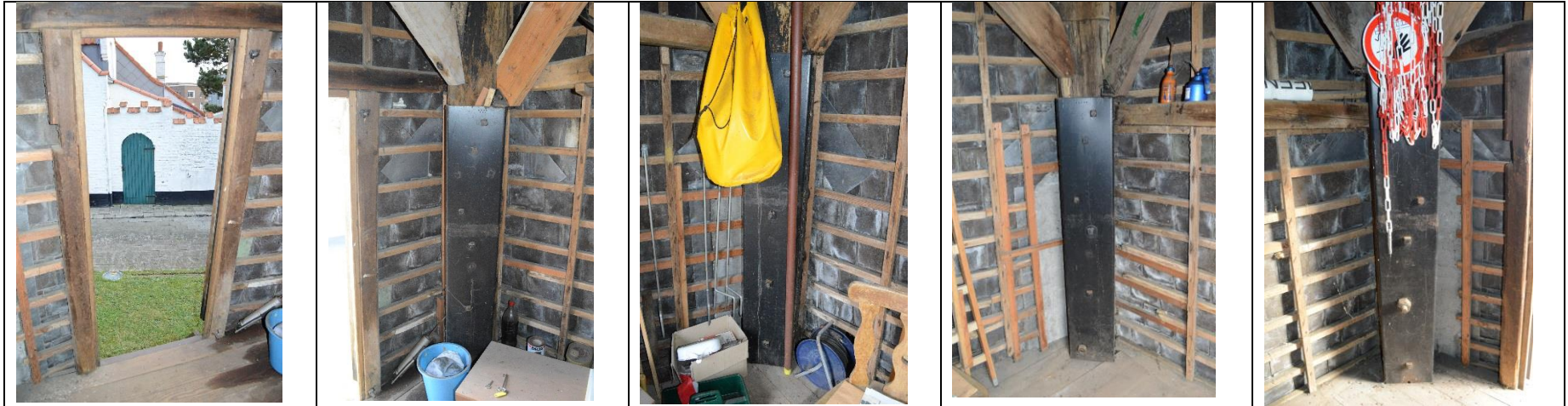
1. DE WINDMOLEN

1.1. HET STAAND WERK³⁷

1.1.1. De achthoekige onderbouw

³⁷ Het geheel van de niet draaiende delen van een molen.

Rollenkruierwerk.

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Voeten/soort teerlingen	Vier betonnen voeten. Grijs geschilderd. Aan binnenzijde verankerd aan metalen platen in functie van de opvang van de hoekbalken.	Metalen platen sporen van roestvorming.
Wanden	Onderbouwwanden, opgebouwd uit hoekstijlen, gekruiste verbindingstijlen en stijl- en regelwerk ter bevestiging van eternieten schaliën. Wanden versmallend naar boventafelment.	Regels vertonen plaatselijke herstellingen. Schaliebedekking in minder goede staat.
Deur	Houten opgeklampte deur. Groen geschilderd met zwart geschilderd hang- en sluitwerk.	Schilderwerk verschaald.
Trap	Toegangstrap: houten steektrap.	Sporen van houtrot.
Vloer	Houten plankenvloer.	

Boventafelment	Het geheel van de houten verbindingsstukken tussen de hoekstijlen van het houten ondergedeelte, waarop de kruivloer (of onderring) ligt. Verbindingsstukken, in het bijzonder bestaande uit gekruiste balken, gedragen door hoekstijlen en op hun beurt ringbalken schragend. De kwartopeningen afgedekt met planken.	Verbindingsbouten roestvorming, Sporen van houtworm.
Engels kruiwerk	Het in 2006 ter vervanging van het sleepkruiwerk geplaatste Engels kruiwerk, bestaande uit kleine gietijzeren rollen die onderaan in een ijzeren spoor op de onderring kopen. Het bovenste spoor, waarop de molenkast kruit, is vastgeschroefd aan de bovenring. De flenzen van de rollen verhinderen dat de molenkast bij het kruien van de molenromp, in casu het boventafelment, wegschuift.	

1.1.2. De molenkast

Staartzijde met zolderdeur

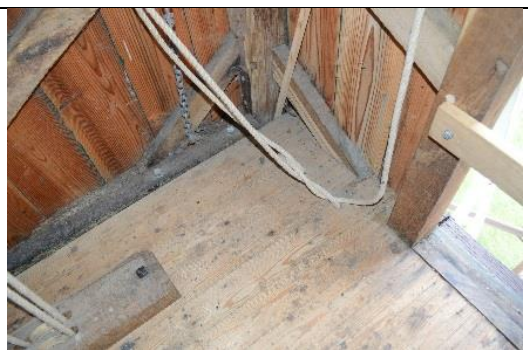
Staartzijde met pinsteen

Hoek staartzijde – steenzijde met beluikt
kijkgat

Steenzijde met molentrap ter
bevoorrading van de graantremel van
molentafel.

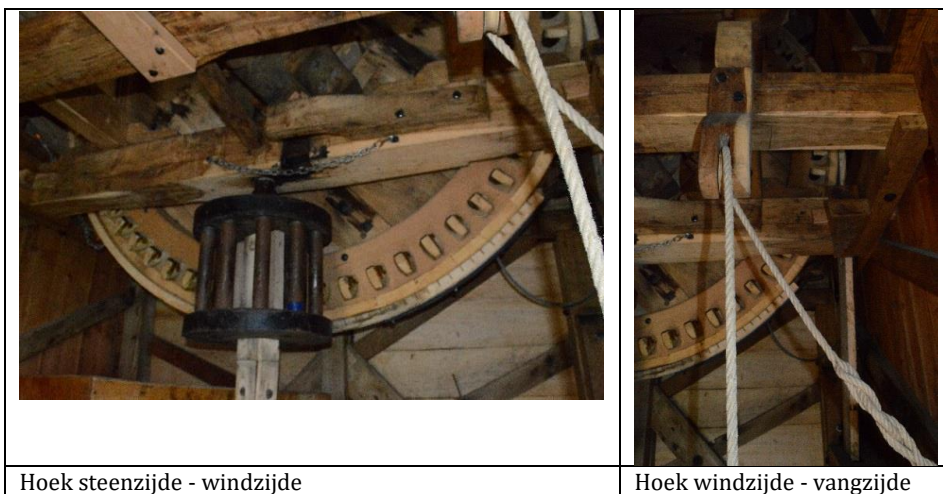
Hoek straatzijde - vangzijde

Hoek straatzijde – vangzijde met luiwiel

Vangzijde

Hoek steenzijde - windzijde

Hoek windzijde - vangzijde

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Vloer	De zoldervloer, bestaande in het bijzonder uit vloerbalkjes met genagelde houten vloerplanken, bevestigd aan de bovenring (zie Engels kruiwerk).	Vervuild (meelresten, vuilnis, stof, ...).
Wanden		
Hoekstijlen	De vier stijlen in de hoeken van de molenkast.	
Daklijsten	De twee horizontale balken op de toppen van de hoekstijlen in de twee zijwanden van de molenkast.	
Stefelbalk	De horizontale balk bovenin de windzijde, die een beetje lager ligt dan de windpeluw.	
Voorbalk	Houten balk (onder de pinbalk) tussen de twee hoekstijlen aan de staartzijde.	

Steenlijsten	De twee horizontale balken ter hoogte van de zoldervloer en evenwijdig lopend met de daklijsten in de zijwanden bovenaan (ter vervanging van de waterlijsten in tweekoldermolens (Hubertmolen: een éénzoldermolen)).	
Vloerbalken	De onderste horizontale balken in de wanden aan de wind- en staartzijde ter hoogte van de zoldervloer.	
Staartbalk	De horizontale houten balk onderaan in de staartzijde, waarop de staart van de standaardmolen rust.	
Spoorstijlen	De verticale balken die in het midden van beide zijwanden de steenlijsten met de daklijsten verbinden.	
Borstnaald	De balk die loodrecht door het midden van de windzijde van de molenkast gaat.	
Klos van de borstnaald	Het houten blok dat op de borstnaald bevestigd is en waarop de windpeluw rust.	
Deurstijlen	De twee stijlen van de deur in de wand aan de staartzijde.	
Weegbanden	De schuine balken die de diverse stijlen en lijsten van de molenkast verbinden.	
Wandplanken	Houten planken die buiten verticaal op de verscheidene balken genageld zijn en de wanden van de molen uitmaken. In zowel de vangzijde als de steenrechtzijde steekt telkens een rond beluikt kijkgat. Aan de buitenkant groen geschilderd.	
Kijkgatluikjes	Twee ronde houten kijkgatluikjes met dwarsregel (als handgreep) die de ronde kijkgaten afdekken en met houten wervels kunnen worden vastgezet.	
Zolderdeur	Opgeklampte houten deur met verbindingstukken.	

Hek	Houten veiligheidshek voor zolderdeur.	
Eiken leien	Eiken leien bevestigd op de wandplanken aan de windzijde.	
Algemene opmerking		Her en der sporen van houtworm.

1.1.3. De molenkap

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Steunbalken van de windpeluw	De balkjes op de stefelbalk ter ondersteuning van de windpeluw (achterkeuveleinde ³⁸).	
Windpeluw	De zware balk (aan de windzijde) in de kap van de molen, waarop de halssteen met de molenas rust (achterkeuveleinde).	

³⁸ De topgevel van de windzijde van een standaardmolen.

Smeerstijlen	De twee verticale balken (d.z. van binnenuit gezien links de weerstijl en rechts de keerstijl) aan weerszijden van de hals van de molenas en die de windpeluw en de wolf verbinden (achterkeuveleinde).	
Onderkepers	De verticale balken links en rechts van en evenwijdig met de smeerstijlen (achterkeuveleinde).	
Steker	De schuine houten balk tegen de keerstijl (achterkeuveleinde).	
Wolf	De horizontale balk op de toppen van de smeerstijlen (d.z. de weerstijl en de keerstijl) en de onderkepers (achterkeuveleinde).	
Zoombalken	De twee schuine balken aan de zijkanten van zowel de onderkap als de bovenkap (die aanleunen tegen de nokbalk) (achterkeuveleinde).	
Ozingstaarten	De schuine balkjes aan de buitenkant onderaan de onderste zoombalken.	
Blokketten	De houten blokken ³⁹ ter ondersteuning van de ozingstaarten.	
Breukgordingen	De twee horizontale balken door een mansardekap, gaande van de uiteinden van de wolf tot de uiteinden van de bovenbalk en de breuklijn van de dakschilden vormend.	
Bovenkepers	De verticale steunbalken tussen de wolf en de twee bovenste zoombalken (achterkeuveleinde).	
Nokbalk	De horizontale balk die van voor naar achter loopt door de nok van de molenkap en waartegen de bovenste zoombalken aanleunen.	
Pinbalk	De balk waarop de pinsteen ligt (waarin het achtereinde van de molenas draait) en die vooruit en achteruit kan schuiven (voorkeuveleinde ⁴⁰).	

³⁹ Ook 'hondjes' genaamd.

⁴⁰ De topgevel van de staartzijde van een standaardmolen.

Sleutels van de pinbalk	De houten sleutels of spieën waarmee de pinbalk wordt vastgezet (voorkeuveleinde).	
Balk achter de pinbalk	De (onbeweegbare) houten balk achter de pinbalk (voorkeuveleinde).	
Wandplanken	De houten planken die buiten op de verscheidene balken genageld zijn en de wanden van de molenkap uitmaken. Aan het achterkeuveleinde onderbroken door twee windluiken en de molenas. Aan het voorkeuveleinde onderbroken door een vensterraam. Aan de buitenkant groen geschilderd.	
Sierlijst	Aan het voorkeuveleinde houten sierlijst langsheen dakvorm.	Sporen van corrosie bij benageling.
Eiken leien windzijde	Eiken leien bevestigd op de wandplanten aan de windzijde.	Sommige leien verschoven en vervormd.
Windluiken	Twee houten luiken aan weerszijden van de askop in de molenkap (achterkeuveleinde).	
Vensterraam	Houten verdeeld vensterraam ter hoogte van de luikap (voorkeuveleinde).	
Ijzerbalk	De houten balk door de kap van de molen die voorzien is van een spilgat, waarin het bovineind van het staakijzer (de staande spil) van een steenkoppel draait.	
Steunbalk van de ijzerbalk	Houten balk op de daklijsten, waartegen de ijzerbalk met een schoor steunt.	
Spanbalk	De houten balk tussen de pinbalk en de ijzerbalk.	
Makelaar	De loodrechte balk midden in het voorkeuveleinde.	
Windwijzer	De windwijzer in de vorm van een zeemeermin (of zeegodin), die bovenop de makelaar is geplaatst (voorkeuveleinde).	

Luikap	Met eiken leien afgedekt houten kapje dat boven de naar buiten stekende luias is gebouwd (om het buitenluiwerk en vooral de luileep tegen de regen te beschermen).	Sporen van corrosie bij benageling.
Eiken leien	Met eiken leien afgedekte gebroken kap.	Sommige leien verschoven en vervormd.
Algemene opmerking		Her en der sporen van houtworm.

1.1.4. De staartconstructie met kruitwerk

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Staart van de molen	Lange naar voren stekende balk aan de staartzijde van de molen, die schuin naar beneden loopt en waaraan de trap en het kruitwerk bevestigd zijn.	Barstvorming.

	Een houten plank dekt de staart bovenaan af tegen insijpelend vocht. Tegen verrotting via dwarsstukken aangebracht op staart.	
Loopstaken	Twee schuine houten schoren aan weerszijden van het uiteinde van de staart (om het slingeren van de molenkast bij het malen te verhinderen).	
Molentrap	Van een witgeschilderde leuning voorziene houten trap, vastgemaakt aan de staart. In de trapwangen steken de 27 houten treden. Waar de staart door de trap gaat, zijn er twee korte trapwangen. Helemaal onderaan de trap steekt een zware trede, de sleeptrede.	Mos- en korstvorming. Sleeptrede sporen van slijtage. Leuning sporen van slijtage en verschraald schilderwerk.
Hangbomen	Drie hangbomen (verticale balken) waarvan twee met bovenaan een ingesneden versiering. Twee hangbalken op de sleeptrede, vastgehecht aan weerszijden van de staart. Een kortere hangbalk, vastgehecht aan het uiteinde van de staart. Tussen de korte hangbalk en de twee hangbomen op de sleeptrede is de kruias bevestigd.	Verschraalde beschildering.
Kruias	De houten windas onderaan de staart waarmee de molen naar de wind gedraaid wordt door middel van kettingen.	Barstvorming.
Kruihaspel	Houten haspel met vier handspaken in het verlengde van de as.	
Kruiketting	Metalen ketting die bij het kruien op de kruias wordt gewonden, waarmee de molen wordt gedraaid.	
Kruipalen	Zeven rondom de molen in de grond geheide houten kruipalen, waaraan de kruiketting wordt vastgelegd.	
Algemene opmerking		Metalen onderdelen vertonen sporen van corrosie.

1.2. HET DRAAIEND WERK⁴¹

1.2.1. Drijfwerk

			
Molens met houten askop (in slechte toestand)	Molens	Molens met toerenteller	Molens en pinsteen
<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>	

⁴¹ Het geheel van de onderdelen van een molen die draaien, slaan of wentelen. Ook het gaande of lopende werk genoemd.

Molenas	Lichthellende zware houten as in de molenkap, waarop ter hoogte van het aslijf (het zware middendeel) een vangwiel is bevestigd dat tezelfdertijd ook als aswiel fungeert. Aan de kop voorzien van een houten askop. Aan het achterkeuveleinde draaiend/rustend op een halssteen. Het gedeelte van de molenas dat op de halssteen rust en draait, is cilindervormig. Om de hals van de molenas steekt achter de askop een plaat (kraag) om waterinsijpeling langs de as te voorkomen. Aan het voorkeuveleinde molenas versmald; met dit pineind draaiend/rustend op een pinsteen.	Om veiligheidsredenen samen met de wieken in februari 2018 weggenomen.
Halssteen	Het stenen lager waarop de hals van de molenas draait, en die met een ijzeren verankering aan de windpeluw (windpulp) is vastgemaakt.	
Steenplaat	Zachthouten plank waarop de halssteen rust.	
Halsklossen	Houten blokken tussen de smeerstijlen en de molenas.	.
Loden bakje	Waterafvoerbalkje onder de halssteen ter vervanging van de watergeulen in de askop.	
Pinsteen	Natuurstenen steen waarin het pineind draait in een halfcilindervormige uitsparing.	
Springbeugel	Aan de pinbalk vastgemaakte stalen beugel over het pineind van de molenas (om het lichten van de as uit de pinsteen te verhinderen).	
Askop	Houten askop van de molenas, met twee roedegaten waarin respectievelijk de binnen-en buitenroede bevestigd zijn.	Verkeerde in slechte toestand. Om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen.
Vangwiel	Het houten vangwiel dat als kamwiel ook fungeert als aswiel ter aandrijving van de schijfloop, die op zijn beurt de bovenste molensteen of looper aandrijft. Om dit wiel heen zit ook de reminrichting of vang.	Omwille van het wegnemen van de molenas is vangwiel opgehangen in de molenkap. In functie van maalvaardigheid op steek zetten van de kammen. Sommige kammen sporen van slijtage.

Staakijzer	Verticaal smeedijzeren as die bovenaan door een schijfloop aan het draaien wordt gebracht en van de maaltafel de bovenste molensteen, de looper, aandrijft. Daartoe is het staakijzer onderaan voorzien van een klauw, een klauw- of vorkvormig gedeelte dat in de rijen van de looper grijpt. Bovenaan draait de staakijzers in een spilgat dat in de ijzerbalk (cf. supra) is uitgespaard.	
Staakketting	Ijzeren ketting om de top van het staakijzer in het spilgat van de ijzerbalk op zijn plaats houden.	
Klapspanen	De houten latjes die langs het staakijzer bevestigd zijn en meedraaien met het staakijzer. Bij het draaien geven ze aan de schudbak een schuddende beweging.	
Ijzerketting	Ketting waarmee het staakijzer samen met de eraan vastgemaakte schijfloop kan worden uitgelicht.	
Schijfloop	Door het vangwiel aangedreven schijfloop met 12 spillen.	Sommige spillen sporen van slijtage (door ingrijpen van kammen).
Algemene opmerking		Metalen onderdelen vertonen sporen van corrosie.

1.2.2. Maaltafel met steenkuip en molenstenen

			
Schijffloop, inhakend in kammen van vangwiel.	Steenkuip met tremel	Steenkuip met meelbak	Balkenstelsel

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Binnentrap	Kleine houten steektrap met houten zitplankje tussen de steenzijde.	
Steenkuip	Demonteerbare ronde houten kuip die rond de twee molenstenen is gebouwd en uit kuipstukken is samengesteld.	
Kuipdeksel	Houten kuipdeksel, bestaande uit twee halve cirkelsegmenten, die de kuip afdekken.	
Brug van de steenkuip	Houten draagbalkje over de steenkuip, waarop beide dekselhelften liggen.	
Ringhout	Houten rand rond de ligger, waarop de steenkuip staat. In het ringhout steekt een opening waardoor het meel in de meelgoot terechtkomt (meelgat).	

Graanbak	De houten tremelvormige bak op de steenkuip, waarin het te malen graan gegoten wordt. In de graanbak steekt een schuif die de toevoer regelt.	
Tremen van de graanbak	De twee balkjes op de steenkist waarop de graanbak rust.	
Graanstok met spankoord	Houten stok met groeven die bovenop de tremen van de graanbak is bevestigd en dient om de graantoevoer te regelen. In één van de groeven loopt over de graanstok een spankoord waaraan de arm van de schudbak is opgehangen. Door de spankoord naar links of rechts in een andere groef te leggen wordt de schudbakarm meer of minder sterk door de klapspanen beroerd en wordt de graantoevoer geregeld.	
Schudbak met keurtouwtje	Het kleine, losse bakje onderaan de graanbak, dat tijdens het malen door de vooruitstekende arm aan de schudbak die tegen de klapspanen slaat, in schuddende beweging gehouden wordt. Een spankoord verbindt deze arm met de graanstok bovenop de tremen van de graanbak. Aan de zijkant van de schudbakarm bevindt zich een keurtouwtje dat de molenaar heen en weer kan trekken om ervoor te zorgen dat er meer of minder graan in het kropgat komt. Ook kan met dit touwtje de schudbak van de klapspanen weggetrokken worden om de graantoevoer te stoppen.	
Een koppel molenstenen	Een koppel maalstenen, bestaande uit een looper en een ligger.	
Steenbanden	Ijzeren banden die rond de molensteen zijn gelegd (om die stevig bijeen te houden).	(Niet zichtbaar).
Rijn	Dit ijzer past met twee, meestal vier armen in de uitsparingen in het kropgat van de looper. Hierover grijpt de klauw van het staakijzer om de draaiende beweging van het staakijzer op de steen over te brengen. In het midden van de rijn steekt een vierkant gat, waar de top van de kleine spil in past.	(Niet zichtbaar).
Rijnspieën	De houten wiggen waarmee de rijn in de looper wordt vastgezet.	(Niet zichtbaar).
Zadeldoekje	Het doekje dat op de rijn ligt en waarop het staakijzer van de maalstoel staat.	(Niet zichtbaar).

Kleine spil	De verticale as waarop de looper van de maalstoel door middel van de rij is opgehangen. Daartoe is de kleine spil bovenaan voorzien van een pin (nok), die onderin het rijngat past. Onder de pin bestaat de kleine spil uit een cilindrische kop die in de steenbus van de onderste molensteen (de ligger) draait. Onderaan rust de kleine spil met zijn taats in een komvormige lager (taatspot).	(Niet zichtbaar)
Steenbus	De koker in de opening van de ligger van de maalstoel, waarin de hals van de kleine spil draait.	(Niet zichtbaar)
Taatspot	De ijzeren pot op de pasbalk, die als lager dient voor de kleine spil.	(Niet zichtbaar)
Strijker	Schuin houten plankje in het kroggat van de looper om het graan onder de stenen te strijken.	(Niet zichtbaar)
Breekijzer	Plat stuk ijzer in het kroggat dat dient om klissen stuk te slaan.	(Niet zichtbaar)
Steenbed	Het balkenstelsel waarop de ligger rust.	
Meelbak	Houten bak onderaan de steenkuip met de twee koppels molenstenen, waarnaar het meel via de meelopening geleid wordt. Aan beide zijanten van de meelbak is een ijzeren haakje voorzien waaraan de te vullen zak wordt opgehangen.	
Scheiplankje	Houten plankje dat in de meelbak geplaatst wordt om het meel tegen te houden bij het wisselen van een zak.	
Algemene opmerking		Metalen onderdelen vertonen sporen van corrosie.

1.2.3. Lichtwerk

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Ezel	De verticale balk of het dito balkstelsel waarin de balk van het licht rust en scharniert.	
Pasbalk	De horizontale balk waarop de kleine spil rust en die op en neer kan bewogen worden.	
Lichtboom	De houten hefboom met aan de ene kant het lichtijzer, dat met de ezel in verbinding staat, en met aan de andere kant het lichttouw om de hefboom te fixeren. Door de positie te veranderen, wijzigt de stand van het licht: lichtboom scharniert, lichtijzer brengt de pasbalk in beweging. Hierdoor wordt de kleine spil opgetild of neergelaten, zodat de looper op de gepaste afstand tot de ligger wordt ingesteld). Verbonden via lichttouw met balk op zoldervloer.	
Lichtijzer	Lang verticaal ijzer dat vastzit aan de pasbalk en de lichtboom.	Sporen van corrosie.

--	--	--

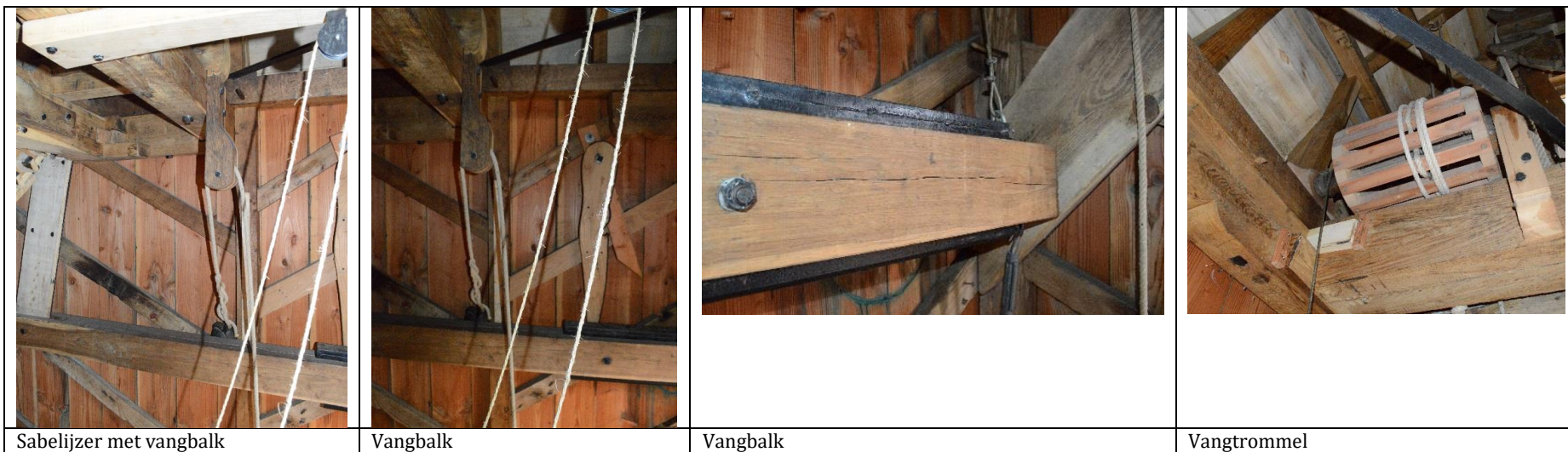
1.2.4. Luiwerk		
-----------------------	--	--

			
Luiwiel	Luias met luireep (luiketting)	Klauwwiel met klauwreep (luitouw)	Wip met wiptouw

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Luias	De houten as waarop de luiketting gewonden wordt.	
Luiwiel	Het wiel dat wordt aangedreven door het vangwiel.	
Luirepen	De repen om de luias waarmee de zakken worden opgetrokken en neergelaten. Onderaan gaat de luireep van een ketting over in een touw rond de krop van de zak te leggen. Met de binnenreep worden de zakken binnenin de molen opgetrokken. Met de buitenreep worden de zakken buiten de molen opgetrokken.	

Klauwwiel	Houten wiel dat binnenin de molen op de luias zit en voorzien is van houten vorkvormige haken, waartussen de klauwreep, een dik touw zonder einde, loopt.	
Klauwreep	De reep, bestaande uit eendikke touw zonder einde dat om het klauwwiel loopt en waarmee de lui wordt bediend.	
Neep van de klauwreep	Scharnierend stukje hout dat als klem dient om de klauwreep mee vast te zetten tegen de molenwand.	
Neeptouw	Touwtje waarmee de neep kan losgetrokken worden.	
Wip	Houten hefboomstok waarmee de aandrijving van het luiwerk via het luiwiel en het vangwiel losgekoppeld wordt.	
Wiptouw	Touw vastgemaakt aan het ene uiteinde van de wip om het luiwerk uit te schakelen.	
Buitenluiwerk	Onder houten luikap stekende luias (om buitenwerks de zakken graan en meel te verhandelen).	

1.2.5. Vang

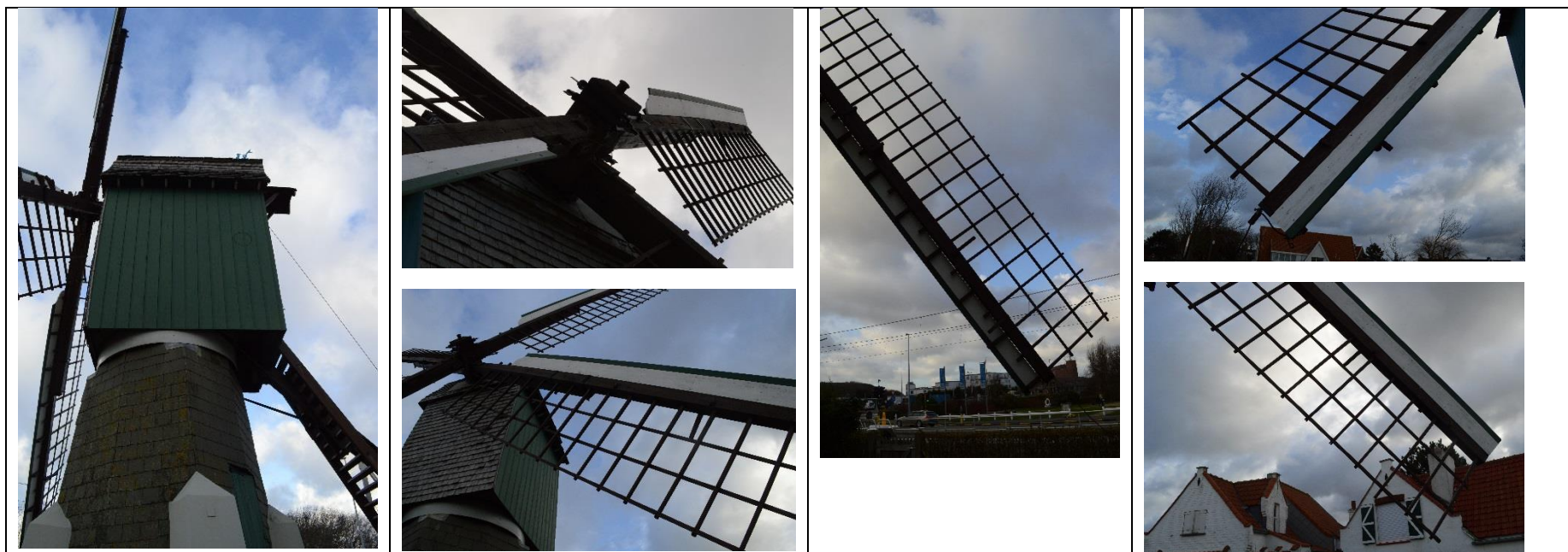

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Hoepelvang	Houten hoepelvang De rondgaande band, bestaande uit een houten vangplank die zich bij het instellen van de vang rond het vangwiel sluit. Aan de buitenzijde is de vangplank ter versteviging een stalen 'ring' gelegd. Onderaan (aan het vanghoofd) is de vangplank met een haak (ruiter) vastgemaakt aan een vaste balk. Het andere uiteinde van de vangbalk is door middel van een sabelijzer verbonden met de vangbalk.	
Vangbroek	De bevestiging van de vang door middel van kettingen aan de kap om te beletten dat de vang van het vangwiel zou schuiven.	
Sabelijzer	Het verbindingsijzer tussen het uiteinde van de vangplank en de vangbalk. De verbinding met de vangplank bevindt zich vlak bij het scharnierpunt in de vangezel en is verstelbaar door middel van gaten onderaan in het sabelijzer, waardoor een vangbout kan gestoken worden. Op deze wijze kan de hoogte en ook de trekkracht van de vangbalk geregeld worden.	Sporen van corrosie.
Vangbalk	Zware balk die als hefboom wordt gebruikt om de vang te bedienen en daartoe bijna even lang is als de zijkant van de molen. Aan het ene uiteinde scharniert de balk in een vangezel, terwijl het andere uiteinde ophangt aan een stalen kabel die om het aseind van de vangtrommel is gewonden en bijgevolg op en neer kan bewegen. Met het touw om de trommel wordt de vangbalk in of uit de vanghaak getild.	
Vangezel	De balk waar de vangbalk aan een van de uiteinden op steunt en waarin hij op en neer kan scharnieren.	.
Vanghaak	Houten haak waaraan de vangbalk in ruststand hangt.	

Vangtrommel	De vang in de Hubertmolen wordt bewogen door middel van een vangtrommel, die boven de vangbalk in de kap is opgehangen. De vangtrommel bestaat uit een houten as met twee houten schijven die door middel van houten latten aan elkaar verbonden zijn. Rond deze met een kooi vergelijkbare trommel is het vangtouw gewonden. De as van de trommel steekt een eind buiten de trommel. Om dit aseind is een stalen kabel gewonden, die aan de vangbalk is bevestigd. De windingen om de vangtrommel en om de as zijn tegengesteld.	
Vangtouw	Het touw om de vangtrommel waarmee de molenaar op de zolder of van op de begane grond de vang kan bedienen.	
Trommelaskabel	Stalen kabel die om het aseind van de vangtrommel gewonden is en verbonden is met de vangbalk teneinde deze in of uit uit de vanghaak te tillen.	

1.3. HET GEVLUCHT

1.3.1. Wiekenkruis

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Borst- of pestelroeden	De twee houten roeden, bestaande uit een binnen- en een buitenborst die op hun uiteinden van roe-einden voorzien zijn.	Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen
Binnenborst	De binnenste van de twee korte, zware balken die door de houten askop gaan.	
Buitenborst	De buitenste van de twee korte, zware balken, die door de houten askop gaan.	
Roe-einden	De vier balken die op de uiteinden van de borsten zijn bevestigd en voorzien van scheigaten (waarin de hekscheien steken).	

Scheibussen	De vierkante kokers in de scheigaten (waardoor de hekscheien steken).	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Kikkers	Ijzeren bekjes links op de roeden (om het zeil aan vast te maken).	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Zeilhaken	Ijzeren haken achteraan de roeden (waarachter de opgerolde zeilen worden vastgelegd).	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Wiggen	Houten wiggen (of spieën), bestaande uit kopwiggen (aan de voorzijde) en roedewiggen (aan de zijkant), waarmee de roeden in de askop worden vastgezet.	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Woutermannetjes	Stukjes hout die tegen de roede- en kopwiggen zijn aangebracht om het loskomen ervan te voorkomen.	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Klemstuk	Plat stuk hout dat tegen de woutermannetjes is aangebracht.	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Roedebeugel	Ijzeren band omheen de rodebalk (om te beletten dat de roede- en kopwiggen loskomen).	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Keerklossen	De klampen die op de roeden tegen de askop zijn vastgespijkerd (om te voorkomen dat de roeden door de asgaten zakken).	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Hek	Het geheel van aan elkaar met molennagels vastgemaakte langse latten (voor-, buiten- en binnenzomen) en dwarse latten (hekscheien) die aan de roede bevestigd zijn en samen het voorhek en het achterhek vormen. Aan het hekwerk is de vereiste zeeg (schuine stand) gegeven door de hekscheien zo te plaatsen dat hun opeenvolging een gebogen vlak vormt.	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Windplanken	De op de voorzoom (of voorste zoomlat) aan het voorhek bevestigde windplanken (om de windvang te vergroten). Deels groene deels witte beschildering.	Wegens wegnemen wieken gedemonteerd. Te schilderen. Voor de rest in goede staat. Bij aanbrengen nieuwe roeden windplanken opnieuw aan te brengen.

Klampen van de windplanken	Houten opzetstukken die op de doorlopende scheien van het voorhek zijn bevestigd, en waarop de windplanken en de voorzoom rusten.	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Wervels	Draaihoutjes rechts op de roede waarmee de windplanken worden vastgehouden.	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Roedeketting	Ijzere ketting om de roeden vast te leggen.	(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).
Bliksembeveiliging (geen erfgoedelement)		(Wieken zijn om veiligheidsredenen in februari 2018 weggenomen).

1.3.2. Zeilen		
<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Zeilen	De vier op het achterhek uitgespannen zeildoeken uit dicht geweven hennep en met rond uitgesneden bovineinde (bek).	
Lijken	De kettingen die aan weerszijden in de rand van elk zeil zijn ingenaaid en waarmee het zeil enerzijds aan de kikkers van de roede en anderzijds aan de toppen van de scheien wordt vastgemaakt.	
Hoektouwen	De touwen waarmee de twee uiteinden (toppen) van het zeil bovenaan de roede en aan de bovenste hekschei worden vastgemaakt.	
Kikkerlijnen	De touwen waarmee het zeil aan de kikkers op de roeden bevestigd wordt.	
Slaglijnen	De lange dunne touwen aan de buitenkant van de zeilen waarmee ze in gedeeltelijk opgerolde toestand worden vastgelegd. Deze onderschieden zich in de kortste slaglijnen (die aan de top van de wiek zitten), de halflijnen en de	

	stormlijnen (d.z. de langste slaglijnen waarmee de zeilen in geheel opgerolde toestand worden vastgelegd).	
--	--	--

Algemene opmerking		(Door wegnemen wicken zeilen niet na te zien).
--------------------	--	--

2. MOLENAARSHUISJES

2.1. MOLENAARSHUISJE I - Ringlaan 89A (zogenaamd Molenhuisje).

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Aanvullende omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Van regionalistische stijl getuigende bouwvolume	Kleine kustvilla in verankerde baksteenbouw, bestaande uit een kleiner en een groter volume, in regionalistische stijl, van één bouwlaag en zolderverdieping, met typerend dakenspel. Tegen beide volumes aan de W-/ZW-zijde een aanbouw (onder lessenaarsdak).	
Dakenspel, van zadeldaken op klein en groot hoofdvolume en lessenaarsdaken op aanbouwwolumes.	Dakoversteek aan ZO-zijde van groot hoofdvolume.	De met witte kunststof beklede dakoversteek verkeert in goede staat.

Scherpe pannen zadeldaken, met aansluitende lessenaarsdaken op erkers of aanbouvvolumes.	Gedekt met rode mechanische dak-, vorst- en keperpannen.	De dakbedekking is van recente datum en verkeert in goede staat.
Witgeschilderde gevels met zwart gepikte plint		Behoudens plaatselijke vervuiling verkeert het schilderwerk nog in goede staat.
Zwart geschilderde sierankers		Het schilderwerk van sommige ankers staat schraal en veroorzaakt roestlopers op het schilderwerk van de gevels.
Smalle steunberen met in sommige gevallen getrapd bovendeel.		Plaatselijk vervuiling op de afhellende vlakken van de steunberen.
Tuitgevels met getrapte bakstenen schouderstukken, met vorstpannen afgedekt aandak en tegel afgedekt tuitstuk		Afdekstenen op de tuitgevels zijn na te zien.
Geprofileerde schoorstenen	Waarvan de schoorsteen aan de NO-zijde het volledige gevelvlak accentueert.	Vuilafzetting op schilderwerk van schouwmassief.
Licht getoogde deur- en vensteropeningen		In goede staat.
Rondbogig poortje	(Naar achterliggend koertje).	Oplopende barst in het metselwerk van de rondboog. Het schilderwerk van de poort staat schraal en het hang- en sluitwerk is geoxideerd.
Beluikte vensters met kleine roedeverdeling	Met onderdorpels in grijze tegels	Het hang- en sluitwerk van de luiken vertoont sporen van roestvorming. Het schilderwerk van de luiken staat schraal, in het bijzonder het luik in de topgevel aan de NW-zijde.

2.2. MOLENAARSHUISJE II - Ringlaan 89B (zogenaamd Molenkotje)

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Aanvullende omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Van regionalistische stijl getuigende bouwvolume	Tot kleine kustvilla verbouwde maalterij in verankerde baksteenbouw, bestaande uit twee parallelle volumes, in regionalistische stijl, van één bouwlaag en zolderverdieping, met typerend dakenspel.	
Dakenspel van scherpe pannenzadeldaken op beide volumes.	Rode mechanische dakpannen en vorst- en keperpannen.	Dakbedekking in rode stormpannen boven NW-gevel ligt onregelmatig, niet uitgelijnd en vertoont plaatselijk afgebrokkelde wellen.
Witgeschilderde gevels met zwart gepikte plint	Bakstenen strekken niet witgeschilderd in tegenstelling met molenaarshuisje I.	NW-gevel vertoont een netwerk van fijne kronkelende barsten in het bezetwerk.
Witgeschilderde eenvoudige ankers	Eén zwart geschilderd.	In goede staat.
Tuitgevels met getrapte bakstenen schouderstukken, met vorstpannen afgedekt aandaak en tegel afgedekt tuitstuk		Waterdichtheid van de afdekkingen is na te zien.
Eenvoudige schoorsteen	Doorbreekt kilgoot.	Schilderwerk staat schraal.
Lichtgetoogde vensteropeningen		In goede staat.
Groen-witgeschilderde beglaasde achterdeur (met kleinhouten)		Schilderwerk in goede staat.
Groen-witgeschilderde houten vleugelpoort	(Waarschijnlijk verwijzing naar toegangspoort van de voormalige maalterij).	In goede staat.
Groen-witgeschilderde vensterluiken.		In goede staat.

Scherpe pannen zadeldaken.	Gedekt met rode mechanische dak-, vorst- en keperpannen.	Dakbedekking in rode stormpannen boven NW-gevel ligt onregelmatig, niet uitgelijnd en vertoont plaatselijk afgebrokkelde wellen. Dakbedekking aan ZW-kant recent vernieuwd.
----------------------------	--	---

3. ONMIDDELLIJKE OMGEVING MOLEN EN MOLENAARSHUISJES

<i>Erfgoedelement</i>	<i>Omschrijving</i>	<i>Diagnose (de visu)</i>
Haagafsluiting van de molensite	Afsluiting met (omwille van de windvang) lage ligusterhaag van de onmiddellijke omgeving ter afscherming van de gevluchtzone.	
Boom	Boom (Grove Den) aan het molenaarshuisje 't Maalkot.	Snoeien i.f.v. windvang.
Houten toegangshek	In de haag tussen twee houten hekpijlers een houten toegangshek.	Houtwerk vertoont houtrot en het schilderwerk is verouderd en staat schraal.
Verharde toegangsweg	Deels gekasseide deels met betontegels geplaveide toegangsweg, leidend naar de voormalige maalterij, thans garage.	De verharding ligt niet volledig vlak.

Bakstenen hekpijlers	Twee bakstenen hekpijlers, schuin afgedekt met dakpannen. Witgeschilderd met zwarte plint.	Schilderwerk is vervuild.
Groen geschilderde hekken.	(niet authentiek)	Het schilderwerk is verouderd en staat schraal. Roestvorming aan het hang- en sluitwerk.

4. CULTUURGOEDEREN (om bedrijfseconomische redenen historisch bij de molen horend)		
Wiekstok	Metalen stok met dubbele haak (om de wieken voort te duwen of dichterbij te trekken).	

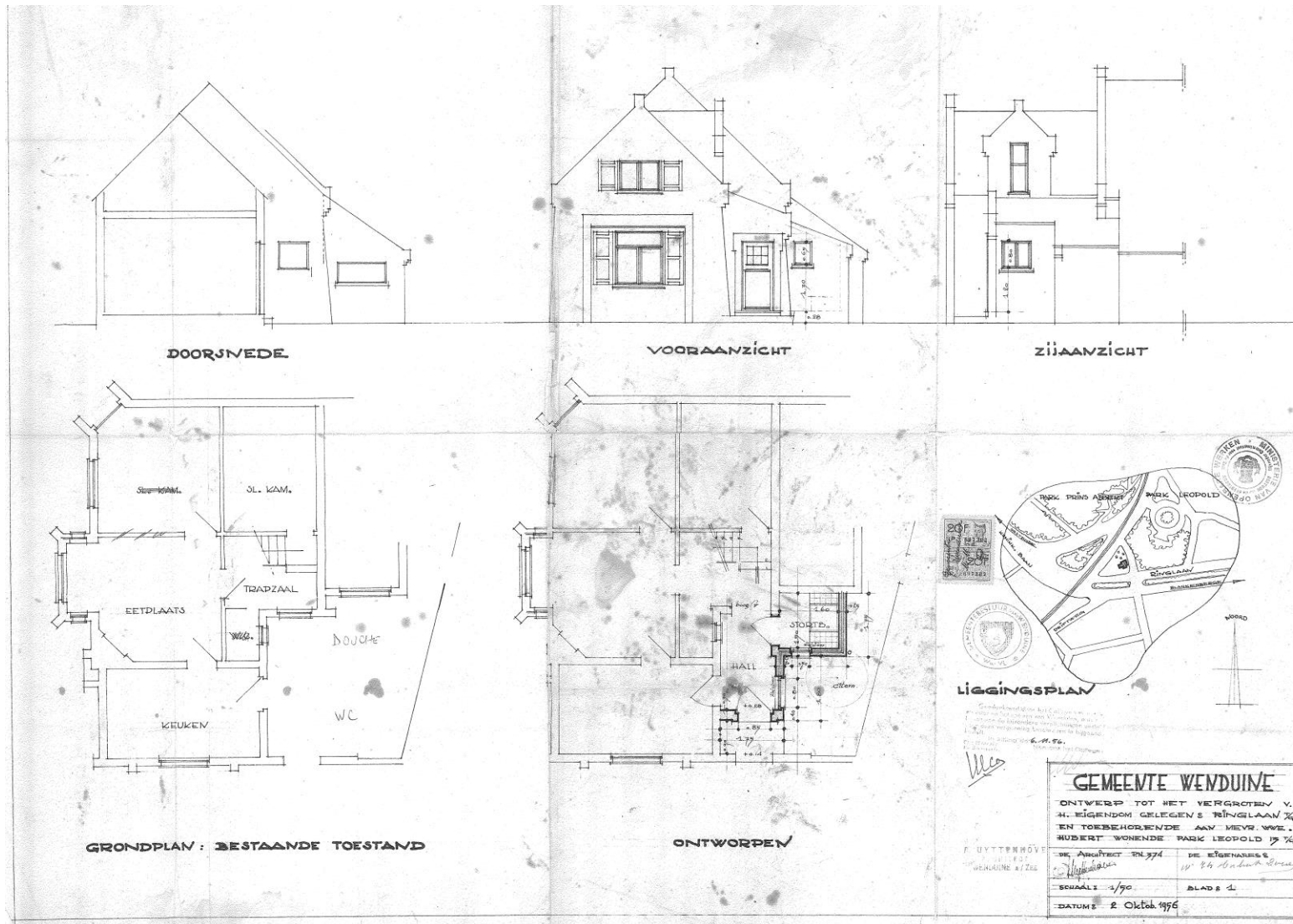
3.3. Planmatige weergave

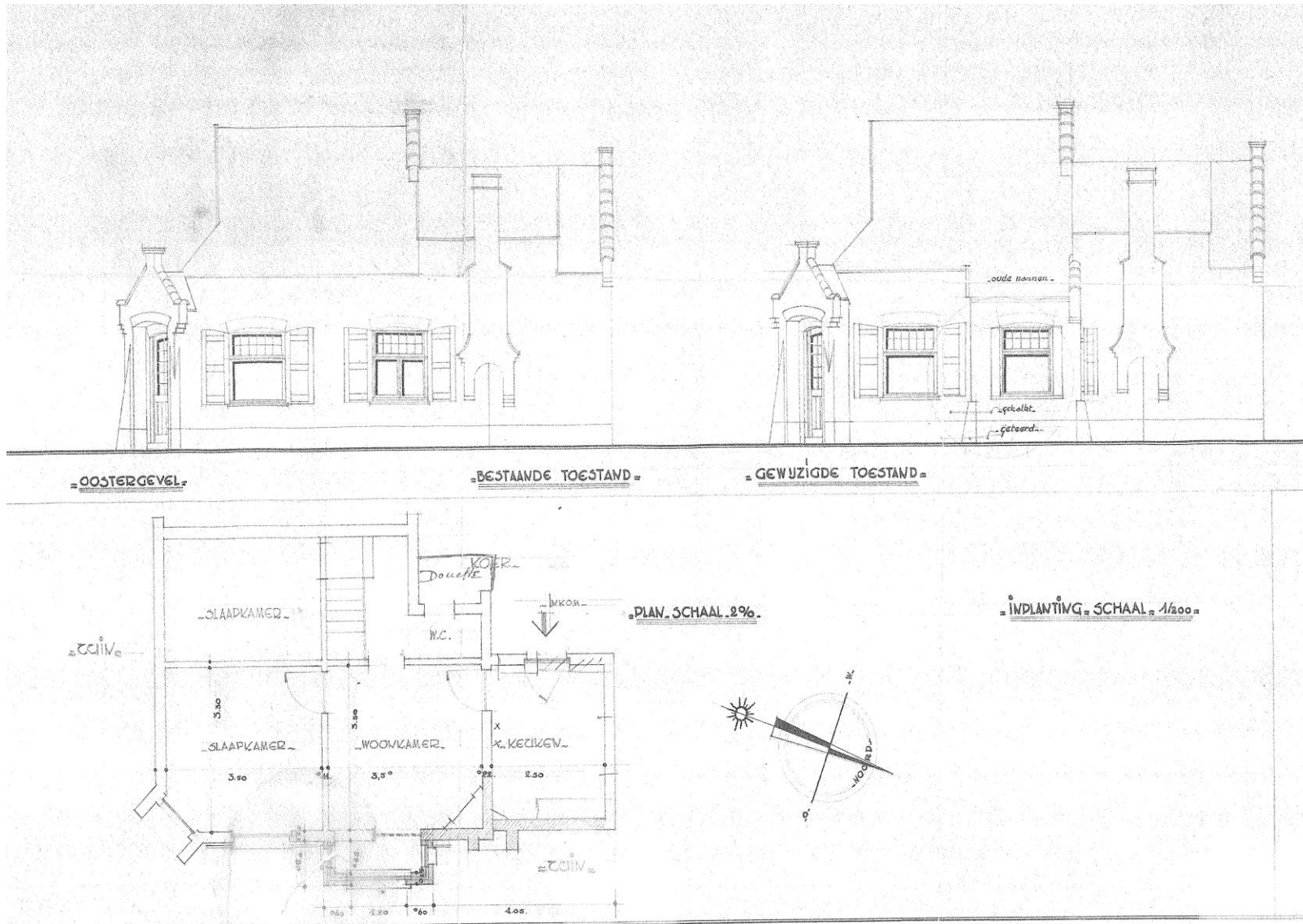
3.3.1. Hubertmolen

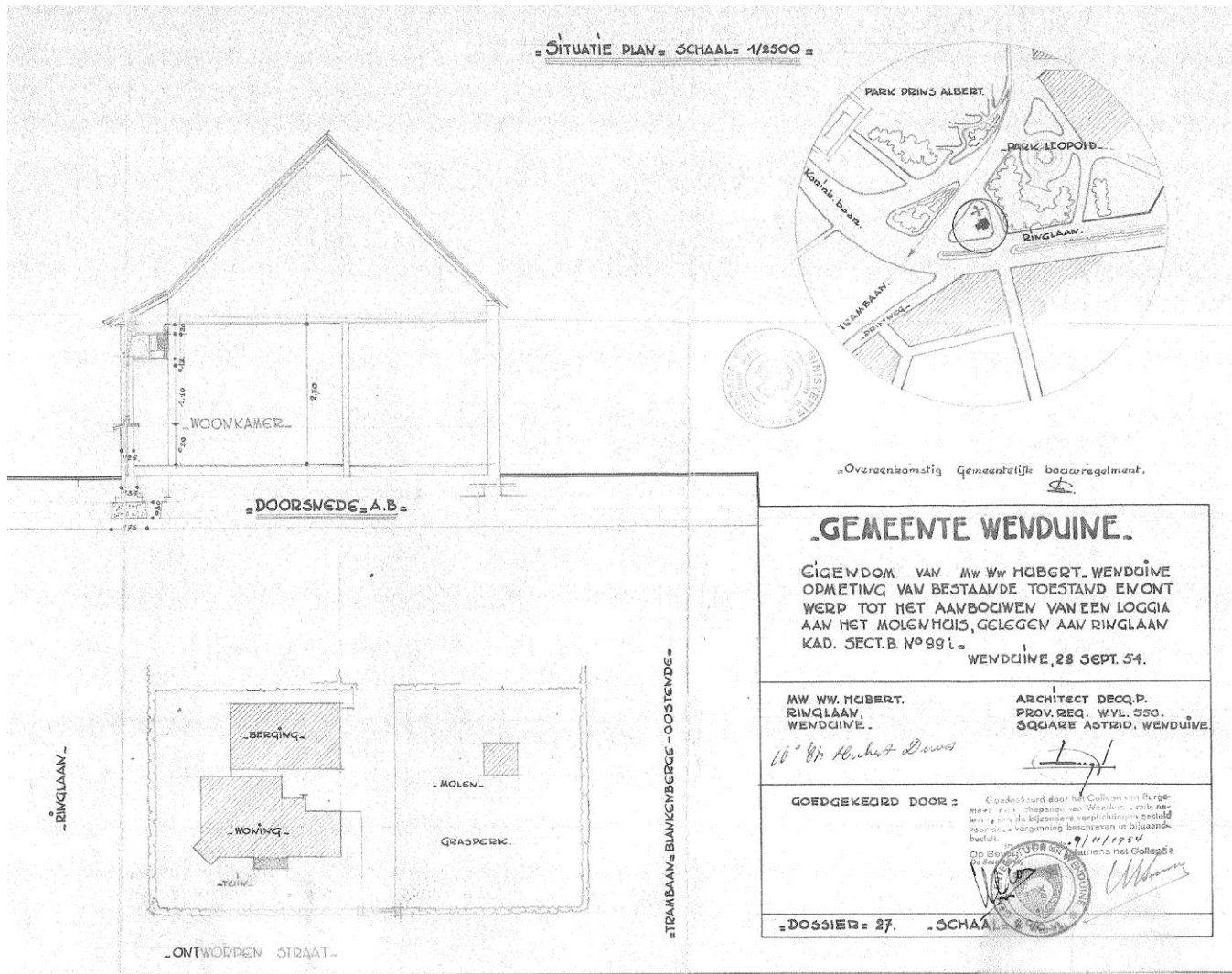
Geen plannen beschikbaar van de molen.

3.3.2. Molenaarshuisje (Ringlaan 89A (zogenaamd Molenhuisje)).

Plannen situatie a° 1954 (zie hieronder)

4. Erfgoedwaarden

4.1. Waardenstelling: De Hubertmolen en onmiddellijke omgeving als molinologisch erfgoed

De Wenduïense Hubertmolen en zijn onmiddellijke omgeving werden op basis van de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen bij Besluit van de Regent dd. 108.XI.1946 beschermd als landschap, en dit omwille van zijn esthetische waarde.

Bij Ministerieel Besluit dd. 27.IV.1993 werd de houten windmolen Hubertmolen alsnog ook beschermd als monument, en dit omwille van zijn industrieel-archeologische waarde.

De toen als **esthetisch** omschreven erfgoedwaarde werd initieel niet nader omschreven maar ligt logischerwijs vooral in het gegeven dat de Hubertmolen met zijn onmiddellijke omgeving vooral als een landschappelijke baken in een toen nog minder bebouwde en bijgevolg nog deels natuurlijker omgeving werd ervaren. Na de Tweede Wereldoorlog hadden windmolens immers hun economische betekenis nagenoeg volledig verloren. Veel windmolens, waaronder vooral de staakmolens (die zich veel moeilijker leenden om ook mechanisch aangedreven te worden), gingen dan ook tegen de vlakte. Omwille van het slinkend aantal windmolens ontpopten diverse erfgoedzorgers die zich vanaf de jaren 1930 dan ook tot molinologen die de culturele waarden van windmolens en hun molenbiotopen benadrukten. Het moedwillig neerhalen in 1936 van de Bergmolen in Tiegem door Herman Teirlinck en Charles Dekeukeleire voor hun film 'Het Kwade Oog' had hen immers goed wakker geschud⁴². Met het meer en meer op het voorplan plaatsen van molens als cultureel erfgoed werden tijdens en kort na de Tweede Wereldoorlog tal van windmolens beschermd als monument of – in het geval van de Hubertmolen – als landschap. Tot dit landschappelijk erfgoed behoort ook de onmiddellijke omgeving van de molen met de twee huisjes die initieel op het molenaarshuis met hulpmaalterij (maalkot) teruggaan en opgetrokken zijn in een streekeigen bouwtrant. Kenmerkend zijn vooral de witgeschilderde baksteen boven een gepekte plint, de scherpe pannen zadeldaken, de tuitgevels met getrapte schouderstukken, de sierankers, de steunberen, en de beluikte vensters met kleine roedeverdeling

Wat het bodemarchief van de Hubertmolensite betreft dient opgemerkt dat het om een laat 19de-eeuwse site gaat zonder oudere voorloper. Aangezien de geplande onderhouds- en restauratiewerkzaamheden bovendien geen impact hebben op de bodem, is verder (archeologisch) onderzoek niet relevant.

De **industrieel-archeologische waarde** die in 1993 werd onderkend, ligt in het gegeven dat de Hubertmolen een kleine houten windmolen van het gemengde type (standaardmolen – wipmolen) betreft. Deze in 1880 opgetrokken korenwindmolen geldt immers als het nog enige bewaarde voorbeeld van dit type. De Hubertmolen betreft een atypische staakmolen met gesloten voet, die enigszins vergelijkbaar is met de Hollandse wipmolens. Het

⁴² Becuwe 2009, 49.

vierzijdige molenhuis met staart rust er niet op een standaard maar draait om een koker, die in een verticale stand wordt gehouden door het hoge, schuin naar boven toelopende achtzijdige ondergedeelte. Een geknikte mansardekap dekt de molenkast af. In oorsprong was de molen volledig opgetrokken in hout. Mettertijd werden echter onder meer de vier voeten in beton gegoten en werd de houten bekleding van de onderbouw vervangen door eternieten leien. De geknikte mansardekap is afgedekt met eiken schaliën. Belangrijke houten molenelementen zijn echter de houten pestelroeden en de houten askop. Met de Hubertmolen bezit Wenduine dan ook een uitzonderlijk molinologisch erfgoed.

4.2. Literatuur

Becuwe F. 2009 – *In de ban van Ceres. Klein- en grootmaalterijen in Vlaanderen (1850 -1950)*, Brussel, Brussel, Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, Relicta-monografie, 293 pp.

Cornilly J. 2001-2005 – *Monumentaal West-Vlaanderen. Beschermd monumenten en landschappen in de provincie West-Vlaanderen. Deel III. Arrondissementen Brugge, Diksmuide, Oostende en Veurne*, Brugge, Provincie West-Vlaanderen: 76.

Devlieghe L. 1984 – *Kunstpatrimonium van West-Vlaanderen. 9. Molens in West-Vlaanderen*, Tielt: 195.

Devyt C. 1966 – *Westvlaamse windmolens. Inventaris van de toestand op 1 januari 1965*, Brugge: 114.

Roose W. 2001 – *Molens in Nederland*, Alphen aan de Rijn, Atrium: 128 pp.

Info <https://inventaris.onroenderfgoed.be/erfgoedobjecten/11822> (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

Info <http://www.molenechos.org/molen.php?AdvSearch=852> (tekst van L. Denewet en Herman Holemans) (geraadpleegd dd. 15.IX.2017).

5. Beheersvisie en doelstellingen

Om de toekomst ook een molinologisch verleden te geven is het noodzakelijk om het huidig wind-, water- en rosmolenpatrimonium in stand te houden. Molens zijn immers niet alleen één van de dragers van ons collectief geheugen, maar ze blijven bovendien een inspirerend schoolvoorbeeld van duurzame ontwikkeling. Hun aantal is sinds het interbellum echter sterk uitgedund.

Sommige molens zijn nog maalvaardig ofwel in de mogelijkheid om, mits een aantal restauratiewerken, opnieuw maalvaardig te worden. De Hubertmolen in Wenduine was na de restauratie van 1993 lange tijd een van die maalvaardige windmolens. Om het verval aan de molen tegen te gaan waren toen weliswaar belangrijke maatregelen nodig, doch de molen behield niettemin voor een groot deel zijn authenticiteit. Bovendien werden de restauratiewerken toen door de molenbouwers Peel volledig uitgevoerd volgens het eeuwenoude vakmanschap van de Vlaamse ambachtelijke molenbouwer. Zowel in zijn typologische uniciteit als in de toepassing van én het malen met de traditionele molentechniek ligt voor de Hubertmolen dan ook zijn uitzonderlijke erfgoedwaarde.

Voor de ontwikkeling van een visie voor het beheer van de molen en zijn onmiddellijke omgeving in de eerstvolgende twintig jaar zijn deze gegevens zoals verder wordt aangegeven, niet onbelangrijk.

Doelstelling 1 | De instandhouding van de Hubertmolen en zijn onmiddellijke omgeving

De hoogtijdagen waarin molens belangrijke economische werktuigen waren, liggen ver achter ons. Molens worden nu gewaardeerd om hun monumentale waarde. Hun behoud richt zich dan ook op de instandhouding van de materiële molencultuur, waar zich bovendien een rijk scala van immateriële erfgoedelementen aan ophangt.

De Hubertmolen ontleent zijn monumentale, *in casu* industrieel-archeologische waarde vooral aan zijn typologie als atypische houten windmolen met gesloten voet, die enigszins vergelijkbaar is met de Hollandse wipmolens. Als enige nog bewaarde molen van dit type maakt de Hubertmolen dan ook deel uit van het uitzonderlijke molinologische erfgoed. Dat deze korenwindmolen daarenboven ook tot de nog windmaalvaardige molens in Vlaanderen behoort, versterkt alleen maar deze uniciteit.

Om deze redenen is **het behoud van de Hubertmolen met zijn onmiddellijke omgeving**, dat reeds in 1946 met de bescherming als landschap en later in 1993 met de bescherming (van de molen) als monument werd beoogd, dan ook **de eerste doelstelling voor het toekomstige beheer**.

Opmerking: binnen deze beheersmaatregel is onderzoek met betrekking tot het bodemarchief niet relevant. Vooreerst betreft de Hubertmolensite een laat 19de-eeuwse site zonder oudere voorloper. Daarenboven impliceren de vereiste onderhouds- en restauratiewerkzaamheden geen ingrepen in de bodem.

Doelstelling 2 | De maalvaardigheid van de Hubertmolen

De meerwaarde die een draaiende, malende molen heeft, is onmiskenbaar en situeert zich op diverse vlakken. Een molen is van oorsprong een werktuig, het cultuurhistorische beeld van molens is dan ook maar compleet met ‘wenkende wieken’. Bovendien hebben werkende molens een belangrijke aantrekkingskracht als toeristische trekpleister. Ook staan malende molens garant voor het behoud én de intergenerationele overdracht van de kennis van het traditionele molenambacht.

De optie die destijds bij de restauratie van 1993 werd genomen om de Hubertmolen niet alleen draaivaardig maar ook opnieuw windmaalvaardig te maken, is in dit verband niet onbelangrijk. Het malen met een molen, alsook het maalvaardig houden of maken van een molen kan immers zowel negatieve als neutrale als positieve gevolgen hebben voor het behoud van de materiële monumentale waarden. Een streven naar maalvaardigheid kan ingrepen impliceren die leiden tot het verlies van historisch waardevolle onderdelen. Even nefast kan het werken met de molen zijn door de slijtage die het aan dergelijke onderdelen aanbrengt. In beide gevallen maken die authentieke elementen immers precies de monumentwaarde mee uit. Anderzijds wordt doorgaans wel veel meer zorg besteed aan een molen die in bedrijf gehouden wordt. Het regulier onderhoud dat daarmee in de regel gepaard gaat, zorgt ervoor dat dure ingrijpende restauraties door verwaarlozing normaliter niet aan de orde zijn. Het is dan ook van cruciaal belang het al dan niet maalvaardig maken of de graad van bedrijvigheid af te toetsen aan de kwetsbaarheid van de monumentale molenuitrusting. Een differentiatie van de maalvaardigheid dringt zich met andere woorden op. Bij molens met zeldzame, historische onderdelen en dus een uitzonderlijk hoge monumentale waarde kan het aangewezen zijn om het aantal jaarlijkse omwentelingen te beperken en zo de historische onderdelen zo veel mogelijk te ontzien. In bijzondere gevallen kan het zelfs meer dan wenselijk zijn om alleen bij uitzondering of zelfs helemaal niet meer te draaien of te malen. In het geval van de Hubertmolen, waarbij in het bijzonder de restauratie van 1993 in het teken stond van het herstel van de windmaalvaardigheid, is het belangrijk de optie van **het behoud van de windmaalvaardigheid** aan te houden als **een tweede doelstelling**. Wel dient daarbij gewaakt dat deze operationaliteit er niet toe leidt dat de houten askop en de houten pestelroeden, indien ze aan vervanging toe zijn – wat momenteel het geval is – niet door metalen varianten worden vervangen.

Binnen het West-Vlaamse segment van houten molens met gesloten voet zorgde de Hubertmolen in Wenduine als unieke atypische houten molen lange tijd door zijn maalvaardigheid voor die meerwaarde(n). Deze meerwaarde ligt opnieuw in het bereik mits een nieuwe restauratiefase, in het bijzonder van het gevlucht.

Doelstelling 3 | De instandhouding van de onmiddellijke omgeving van de Hubertmolen.

Reeds in 1946 werd de esthetische waarde van het landschap van de Hubertmolen met zijn onmiddellijke omgeving officieel onderkend. Als baken in het landschap, ook al is dit intussen deels verder verstedelijkt, oefenen de Hubertmolen en zijn onmiddellijke omgeving sindsdien nog altijd een belangrijke aantrekkingskracht uit. Versterkend voor de betekenis van de molen als cultuurhistorisch herkenningspunt zijn ook de twee huisjes die in een streekeigen bouwtrant zijn opgetrokken en in wezen tot het molenaarshuis en de hulpmaalderij teruggaan. Deze bouwsels vormen een wezenlijk onderdeel van de molenbiotoop.

Een derde doelstelling richt zich dan ook op het behoud van de onmiddellijke omgeving van de Hubertmolen door de instandhouding van de op het molenaarshuis en hulpmaalderij teruggaande gebouwen vlakbij de molen, en dit met een respect voor de windvang.

Doelstelling 4 | De publieke ontsluiting van de Hubertmolen en onmiddellijke omgeving als molenerfgoed

Met hun wenkende wieken én hun beeldbepalende inplanting in het landschap nodigen molens mensen uit om langs te komen. Zeker draaiende windmolens spreken tot de verbeelding. Opdat de instandhouding van het molenerfgoed zijn maatschappelijke relevantie zou blijven behouden is het dan ook van belang dat molens nu en dan hun deuren openzetten voor het grote publiek. Ook in het geval van de Hubertmolen is dit de bedoeling. De maalvaardigheid vergroot immers de belevingswaarde van deze omwille van zijn typologie reeds uitzonderlijke korenwindmolen.

In concreto houdt de **publieke toegankelijkheid** van de Hubertmolen in dat dat deze molen met regelmaat zal draaien en malen en bij die gelegenheid ook publiek ontsloten zal worden. De Gemeente De Haan, waartoe Wenduine behoort, kan immers rekenen op een pool van vrijwillige molenaars voor de actieve ontsluiting van zijn twee windmolens, in casu de Dorpsmolen van Klemserke en de Hubertmolen in Wenduine.

Belangrijk bij de invulling van deze doelstelling is dat er telkenmale voldoende aandacht besteed wordt aan de veiligheid van zowel de bezoekers als van de vrijwillige molenaars en/of gidsen die de bezoekers over de molen en de werking ervan informeren.

Om de cultuurtoeristische betekenis en aantrekkingskracht van de Hubertmolen als typologisch unicum binnen het Vlaamse molenerfgoed aan te zwengelen zal één van de huisjes bij de molen bij zijn rehabilitatie ingevuld worden met een daarop aansluitende functie. Daarbij zal ook zorg gedragen worden voor het open karakter van de molenbiotoop, zowel omwille van de windvang als omwille van de attractiviteit van de gehele site.

Het tweede molenaarshuisje, dat momenteel nog in privé-bezit is, blijft alsnog zijn woonfunctie behouden.

Doelstelling 5 | De overdracht van de empirische kennis van het molenaarsvak

Het behoud van het windmolinologisch erfgoed in Vlaanderen is sterk afhankelijk van de empirische kennisoverdracht tussen de generaties op het vlak van zowel molenbouw en -restauratie als het op windkracht maalvaardig draaien van de molens. Doordat de restauratie van 1993 de windmaalvaardigheid van de Hubertmolen heeft hersteld, kan de Hubertmolen als op zich reeds uitzonderlijke windmolen een wezenlijke bijdrage leveren tot die kennisoverdracht door onder meer als **stageplaats** te fungeren **voor vrijwillige molenaars-in-opleiding**.

6. Maatregelen

6.1. Vooraf: dringende werkzaamheden

6.1.1. Hubertmolen

Om de beoogde beheersdoelstellingen te bereiken dringen er zich op korte termijn enkel restauratiewerkzaamheden op. Deze werken betreffen op de eerste plaats het gevlucht, dat recentelijk trouwens is weggenomen uit veiligheidsoverwegingen. In concreto houdt dit in dat voor de Hubertmolen een volledig nieuw gevlucht met pestelroeden (zoals voorheen) en alle bijhorende roedeonderdelen noodzakelijk is. Doordat de houten askop eveneens rot is, dient de (inmiddels weggenomen) molenas met askop ook vervangen te worden (te maken naar het bestaande model). De gedemonteerde windplanken zijn nog in vrij goede staat en kunnen, mits grondige gereinigd en herschilderd te worden, hergebruikt worden. Het vangwiel, dat momenteel aan de molenskap is opgehangen, zal in het kader van deze werken dan ook opnieuw op de molenas moeten bevestigd worden.

Tot slot is het aangewezen om in het kader van deze restauratiefase ook een aantal kleinere onderhouds- en beheerswerken te laten uitvoeren. Daarbij wordt gedacht aan onder andere: het controleren en plaatselijk herstellen van de schaliebedekking van de onderbouw, het controleren en plaatselijk herstellen van de schaliebedekking aan de molenkast en – kap, het herstellen van de trap van de onderbouw, het ontmossen en eventueel herstellen van de molentrap, het schilderen van alle houtwerk, enz..

6.1.2. Molenaarshuisjes

De onderhoudswerken die zich opdringen aan de molenaarshuisjes betreffen vooral het regelmatig nazicht van de dakbedekking en het herstellen en vervangen van ontbrekende of uitgezakte dakpannen. Ook de waterdichtheid van de nokken, de hoekkepers en het hierbij aansluitende voegwerk met een bastaardmortel moet regelmatig worden gecontroleerd en indien nodig hersteld. Ook de waterdichte aansluitingen in lood- of zinkwerk tussen de hellende dakvlakken en de opgaande muren moet worden nagezien en hersteld. De werking en staat van de hanggoten, inclusief hun ophanging, wordt regelmatig nagezien. Scheuren in de hanggoten en losgekomen ondersteunede beugels worden hersteld. Verstopte goten en regenwaterafvoeren worden onmiddellijk gekuist en ontstopt.

Uitgebrokkeld of door vorst beschadigde metselwerk wordt hersteld door het invoegen van conforme recuperatiebaksteen. Gebarsten voegwerk wordt opnieuw opgevoegd met een hydraulische kalkmortel. De staat en waterdichtheid van de afdekstenen op de tuiten zal indien nodig worden hersteld.

In het kader van de waterdichtheid van de gevels (doorslaand vocht doorheen massieve gevelmuren) zal het buitenschilderwerk nauwgezet worden onderhouden. Uit en nazicht kunnen plaatselijke herstelling zich immers opdringen. Om roestvorming van de gevelankers te voorkomen en aftekening

op het schilderwerk tegen te gaan worden de ankers roestwerend behandeld en voorzien van twee dekkende afwerkingslagen. De staat en de goede werking van het buitenschrijnwerk wordt regelmatig nagezien en indien nodig hersteld met inbegrip van het buiten- en binnenschilderwerk.

6.2. Onderhouds-en beheerswerkzaamheden

Een beheersplan beoogt voor een monument en zijn omgeving, zoals in dit geval voor de Hubertmolen en zijn directe omgeving, een passend beheer op te zetten vanuit een doordachte visie zodat het behoud alsook de maatschappelijke relevantie ervan voor de komende 20 jaar verzekerd is. Om de daartoe in hoofdstuk 5 vooropgestelde beheersdoelstellingen te bereiken zijn met een zekere periodiciteit onderhouds- en beheerswerkzaamheden noodzakelijk. Daarbij is het belangrijk om deze werkzaamheden zo structureel en kwalitatief mogelijk uit te voeren, zodat omvangrijke, vaak dure restauraties pas op langere termijn omwille van de onafwendbare vergankelijkheid van materialen noodzakelijk zijn.

Ook wanneer een restauratie zich uiteindelijk opdringt, blijft de instandhouding van monumentale waarden het belangrijkste uitgangspunt. Het is dan ook niet aangewezen om vanuit het oogpunt van kostenbesparing zonder meer op grote schaal monumentale onderdelen te vervangen als restauratie ervan ook tot de mogelijkheden behoort. Daarom is het belangrijk om de verwachte levensduur van het monument na restauratie telkens opnieuw in overleg met de voor onroerend erfgoed bevoegde overheidsinstantie af te wegen tegen de kosten van materiaal en arbeid.

SUGGESTIE

Aarzel bij vragen omtrent onderhoudswerkzaamheden nooit om de betrokken erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed om advies te vragen.

6.2.1. Onderhoudswerken Hubertmolen

Onderhoud omvat reguliere, geregeld terugkerende werkzaamheden waarbij in principe geen materiaal wordt vervangen, maar alleen wordt hersteld. In een molen, zeker wanneer die maalvaardig is, zijn onderhouds- en beheerswerkzaamheden des te belangrijker.

Daarbij wordt tevens de periodieke regelmaat aangegeven waarmee deze minimaal zullen moeten worden herhaald worden. Belangrijk is aan te merken dat de opgegeven periodieke regelmaat niet uitsluit dat bij het regelmatig draaien en malen van de Hubertmolen, mede omwille van de veiligheid, door de molenaar(s) sowieso gecontroleerd wordt in welke mate het draaiende molenwerk optimaal functioneert.

ALGEMEEN

Actie/Aard der werken	<i>Eenmalig</i>	<i>Terugkerend</i>	Vrijstelling toelating
Het inschakelen van de bliksemafleider bij stilstand van de molen.		Bij stilstand	Ja
Het regelmatig draaien en malen van de molen (in functie van degelijk onderhoud van het molenmechanisme). <u>Aanbeveling</u> Zorg ervoor dat er altijd een hoeveelheid graan op de molen staat, zodat de maalstenen bij voldoende wind in werking kunnen gebracht worden.	-	2x/maand	Ja
Het nooit meer dan 80 einden per minuut laten lopen van de molen.	-	Bij iedere draai- en/of maalbeurt	Ja
Het controleren van de afscherming (haag, hek en andere) van de zone waarin het omwille van de draaiende wieken voor molenaar en bezoeker zeer gevaarlijk is.	-	Bij iedere draai- en/of maalbeurt	Ja
Het laten controleren door een erkende keuringsinstantie van de bliksemafleider.	-	1x/jaar	Ja
Het schriftelijk op de hoogte brengen van het agentschap Onroerend Erfgoed indien de noodzakelijke windvang in het gedrang komt door geplande of uitgevoerde aanplantingen of werkzaamheden.	-	Bij dreiging	Ja

EXTERIEUR

Algemeen			
----------	--	--	--

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct behandelen van alle aan weer en wind blootgestelde houten onderdelen.	-	1x/3 jaar	Nee
Het tijdig tegen corrosie behandelen van alle aan weer en wind blootgestelde metalen onderdelen met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd biologisch product.	-	1x/3 jaar	Nee

Nazicht en onderhoud van het torenkot (de onderbouw)			
--	--	--	--

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het reinigen (ontmossen, ...) van de betonnen teerlingen door op het beton een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mosdodend biologisch product te zetten.	-	Bij mosvorming	Nee
Het reinigen van het geschilderde buitenschrijnwerk (deur, trap).	-	1x/jaar	Ja
Het reinigen (ontmossen,...) van de schaliebedekking door op het beton een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mosdodend biologisch product te zetten.	-	1x/jaar	Nee
Het tijdig plaatselijk herstellen van de schaliebedekking.	-	Bij vaststelling van schade	Ja
Het onderhouden van het geschilderde buitenschrijnwerk (deur, trap) door het lichtjes te schuren, te reinigen, te ontvetten en te voorzien van twee nieuwe afwerkingslagen.	-	1x/ 3 jaar	Ja
Het tijdig herstellen van het buitenschrijnwerk (deur, trap).	-	Bij vaststelling van schade	Nee

Het tijdig herstellen van het sluit- en hangwerk.	-	Bij vaststelling van schade	Nee
Het tijdig herstellen van de metalen band rond het Engels kruierwerk.	-	Bij vaststelling van schade	Nee

Nazicht en onderhoud van de molenkast

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het wegwerken van mosvorming op de houten beplanking van de molenkast, met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mosdodend biologisch product.	-	Bij mosvorming	Nee
Het met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd houtbeschermingsproduct behandelen van de houten beplanking van de molenkast.	-	1x/3 jaar	Nee
Het desgevallend plaatselijk herstellen van schade aan de houten beplanking van de molenkast naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Nee
Het desgevallend plaatselijk herstellen van schade aan de schaliebedekking aan de windzijde van de molenkast naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Nee
Het tijdig herstellen van het buitenschrijnwerk (deur, luikjes) naar het bestaand model.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Nee
Het tijdig herstellen van het sluit- en hangwerk (deur, luikjes) in de molen naar het bestaand model.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Nee

Nazicht en onderhoud van de molenkap

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
-----------------	----------	-------------	------------------------

Het wegwerken van mosvorming op de schaliën op de molenkap, met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mosdodend biologisch product.	-	Bij mosvorming	Nee
Het indien nodig plaatselijk herleggen of vervangen naar het bestaand model van enkele schaliën op de molenkap.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Ja
Het nazien van het schilderwerk van de houten beplanking van het voorkeuveleind en het achterkeuveleind.	-	1x/jaar	Ja
Het met betrekking tot het schilderwerk aan het voorkeuveleind en het achterkeuveleind, tijdig ontmossen (met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mosdodend biologisch product), ontvetten, verwijderen van losse verflagen, schuren, ontstoffen en in het bestaande groene kleur herschilderen van de beplanking.	-	Bij vaststelling noodzakelijkheid	Nee
Het desgevallend plaatselijk herstellen van schade aan de houten beplanking van het voorkeuveleind en het achterkeuveleind naar bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Neen
Het indien nodig beter vastzetten van de windwijzer op de makelaar.	-	Bij vaststelling noodzakelijkheid	Ja
Het indien nodig plaatselijk herstellen van het windkapje (met buitenluiwerk en luireep).	-	Bij vaststelling	Neen

Nazicht en onderhoud van het gevlucht

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het vanuit de windluiken regelmatig nazien en indien nodig aanslaan van de wiggen in de askop en de asbanden rond de askop.	-	Na iedere lange droge periode, ook 's winters	Ja
Het regelmatig afwassen van de houten roeden.	-	1x/jaar	Ja
Het in dezelfde kleur regelmatig schilderen/behandelen van de houten roeden.	-	1x/2 jaar	Ja

Het nazien van de voorzoom en windplanken en indien nodig deze opnieuw stevig vastzetten.	-	1x/maand	Ja
Het ontmossen (met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mosdodend biologisch product) van het houten hekwerk (in eerste instantie omwille van de veiligheid bij het beklimmen ervan in vochtige omstandigheden).	-	Bij mosvorming	Nee
Het nazien van de stevigheid van het hekwerk, en waar nodig het achteraan in de scheibussen opwiggen van de losse hekscheien, het aandraaien van de schroeven op de kruising van zoomlatten en hekscheien, en het vervangen van vastgeroeste bouten door roestvrije stalen bouten met ringetje. <u>Aanbeveling</u> Om beschadiging van het zeil te voorkomen wordt vrijgekomen schroefdraad bij voorkeur weggeslepen.	-	1x/jaar	Ja
Het uitvoeren van kleine onderhoudswerken aan het hekwerk (naar het bestaande model).	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Ja
Het op- en afzeilen van de molen.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het regelmatig openrollen van de kunststofzeilen om ze te laten drogen en schimmelvorming te vermijden.	-	1x/maand	Ja
Het na vriesweer controleren van de touwen in kunstvezel (omdat bevroren natte touwen kunnen breken).	-	's Winters	Ja
Het desgevallend vervangen van de touwen in kunstvezel (omdat bevroren natte touwen kunnen breken).	-	's Winters	Ja
Het regelmatig nazien van de plaatsen waar de metalen lijken en lijnen tegen de roede slaan en roestvorming in de hand werken.	-	1x/jaar	Ja

Het desgevallend aanbrengen van een nieuw herstellaagje verf tegen het roesten door het slaan van de metalen lijken en lijnen tegen de roede.	-	1x/jaar	Ja
Het nazien van de metalen zeilhaken,	-	1x/jaar	Ja
Het desgevallend behandelen van de metalen zeilhaken met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde roestwerende verf (kleur: zwart).	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Ja

Nazicht en onderhoud van de molentrap en het kruiwerk

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig verwijderen van algen en mossen (met een door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd mosdodend biologisch product) die zich op de molentrap treden vastzetten.	-	Bij mosvorming	Nee
Het desgevallend opnieuw aanbrengen van een paar lagen verf (in de bestaande kleur). <u>Aanbeveling</u> Bij het aanbrengen van een tweede laag is het aangewezen om kwartszand in de verf te strooien.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Neen
Het uitvoeren van kleine onderhoudswerken aan de molentrap (naar het bestaande model).	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Ja
Het regelmatig nazien van het kruiwerk.	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig smeren van het kruiwerk (om in geval van nood de molen snel uit de wind te kunnen kruien).	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig nazien van de kruikettingen (om het zelfkruien van de molen te vermijden).	-	1x/maand	Ja

Het regelmatig nazien van de staat van de kruipalen (om snel en efficiënt te kunnen 'kruien').	-	1x/maand	Ja
Het desgevallend plaatselijk herstellen van de afdekplank van de staart om te voorkomen dat er regen in de krimpscheuren van de trouwens vochtgevoelige balk dringt.	-	's Winters	Ja
Het met betrekking tot het ijzerwerk, tijdig wegschuren van de corrosie en aanbrengen van twee lagen roestwerende verf (kleur: zwart).	-	Bij vaststelling van noodzakelijkheid	Ja
Het desgevallend plaatselijk herstellen van de kruipalen naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Ja
Het regelmatig nazien van de loopstaken.	-	1x/maand	Ja
Het desgevallend plaatselijk herstellen van de loopstaken naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Ja

INTERIEUR

Nazicht en onderhoud in het torenkot (onderbouw)

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het desgevallend plaatselijk herstellen van de balkconstructie, het regelwerk en de houten bebording van de wanden van het torenkot naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Neen
Het desgevallend plaatselijk herstellen van de plankenvloer in het torenkot naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Neen

Het desgevallend plaatselijk herstellen van het boventafelment in het torenkot naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Neen
Het tijdig smeren van het Engelse kruierwerk en alle bijhorigheden in het torenkot.	-	4x/jaar	Ja
Het desgevallend plaatselijk herstellen van het Engelse kruierwerk en alle bijhorigheden in het torenkot naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Neen
Het tijdig tegen houtworm met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product behandelen van alle houten elementen in het torenkot.	-	1x/3 jaar	Nee
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de metalen elementen in de molenkast met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	1x/3 jaar	Nee

Nazicht en onderhoud in de molenkast

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig tegen houtworm met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product behandelen van alle houten elementen in de molenkast.	-	1x/3 jaar	Nee
Het tijdig plaatselijk herstellen van de zoldervloer en de onderliggende balkenlaag.	-	Bij vaststelling van plaatselijke schade	Ja
Het controleren van de staat waarin de bouten in scharnierende balken verkeren, alsook het regelmatig smeren van alle bouten.	-	4x/jaar	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van de steektrap met zitplankje naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Ja

Het tijdig plaatselijk herstellen van het lichtwerk van de maalstoel.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het nazien van het drijfwerk (in het bijzonder de molenas, de steenplaat met de halsteen, de pinbalk met de pinholte, het vangwiel en de daarop inhakende schijfloop).	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
!!! Controle van het centrisch draaien van het vangwiel en de schijfloop is belangrijk.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
!!! De controle en, indien nodig, het vastzetten van de wiggen van het vangwiel.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
!!! De controle van de kammen in het vangwiel: nazien of de kammen voldoende vastzitten en zo niet deze met behulp van een reepje zeildoek beter vastzetten, alsook ervoor zorgen dat de kamnagels onwrikbaar in de staart van de kam vastzitten.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het indien nodig vervangen van de oude kammen door nieuwe naar het bestaande model.	-	Indien nodig	Ja
Het nazien van de springbeugel bovenop de pinbalk. en indien nodig het beter verankeren en/of herstellen van de springbeugel.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het indien nodig beter verankeren en/of herstellen van de springbeugel.	-	Indien nodig	Ja
Het nazien en indien nodig vastzetten van de wiggen van de pinbalk.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het bij iedere draaibeurt met ongezoeten varkensreuzel smeren van de pinholte in de pinbalk en de halssteen, waarbij aan de uitdraaizijde de oude vetkoeken worden verwijderd en aan de indraaizijde met een plamuurmes een kraag wordt gevormd zodat de reuzel naar de gewenste plaats wordt geleid.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
<u>Aanbeveling</u>			

Laat de molen een tijdje draaien en smeer dan nog een tweede maal. De lagers zijn dan intussen enigszins warm, wat het smeren efficiënter maakt.			
Het tijdig uitstefelen (of 1 tot 2 cm naar voren brengen en/of wat hoger leggen aan de halssteen (baansteen)) van de molenas, van zodra de uiteinden van het hekwerk de kap raken of de askop tegen de kap sleept.	-	1x/jaar	Ja
Het controleren van de vang opdat deze niet te veel zou slepen op het vangwiel. Indien nodig de vangbroekkettingen die de vang op haar plaats houden, met te borgen spanners opnieuw instellen. <u>Aanbeveling</u> Grijpt de vang onvoldoende in op het vangwiel en glijdt deze door, dan kan de vang opnieuw opgeruwd worden met wat zand.	-	1x/jaar	Ja
Het naar het huidige model tijdig herstellen van de vangbalk alsook van de stalen pin in de vangbalk die in de vanghaak moet haken.	-	1x/jaar	Ja
Het naar het huidig model tijdig herstellen van de ophanging van de vanghaak.	-	Bij iedere draaibeurt	Ja
Het regelmatig smeren van alle draaipunten van het vangwerk.	-	1x/maand	Ja
Het, indien nodig, tijdig plaatselijk herstellen van de vangtrommel.	-	Bij vaststelling van schade.	Ja
Het nazien en, indien nodig, tijdig plaatselijk herstellen of behandelen van de bovenring (zie Engels kruiwerk) naar de bestaande toestand.	-	1x/jaar	Ja
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de metalen elementen in de molenkast met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	1x/3 jaar	Nee

Het regelmatig met olie opvullen van de taatspot nadat deze vooraf gereinigd werd. <u>Aanbeveling</u> Op het peerijzer wordt daarbij best een stofkapje aangebracht.	-	4x/jaar	Ja
Het tijdig bijstellen, van het al dan niet goed opgespied zijn van de taatspot (of sporrepot) en het mooi verticaal staan van de kleine spil (peerijzer).	-	1x/jaar	Ja
Het tijdig bijstellen, van de pasbalk (pasbrug) zodat de stelwiggen van de taatspot voldoende vastzitten en de metalen spillen geborgd zijn.	-	1x/jaar	Ja
Het nazien van de positie van het touwtje dat de schudbak aanstuurt. Als het touwtje over de rand schuurt, slijt het vlugger.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het nazien van de klapspaan (spelt) die langs het staakijzer (klauwijzer) is vastgemaakt. Indien deze niet goed bevestigd is en loskomt, valt die tussen de molenstenen.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het regelmatig smeren van de plaatsen waar de kammen/spijlen op elkaar werken met (op een campingvuurtje) opgewarmde bijenwas. <u>Aanbeveling</u> Het aanbrengen van de bijenwas gebeurt best op een stlstaande of zeer traag draaiende molen (20 einden per minuut), waarbij men zich zodanig opstelt dat de kammen naar de persoon toe draaien.	-	1x/maand	Ja
Het regelmatig reinigen van (vooral de binnenzijde van) de steenkist.	-	1x/maand	Ja
Het tijdig plaatselijk herstellen van de steenkuip, schudbak, meelbak en alle andere houten en metalen bijhorigheden naar de bestaande toestand.	-	Bij vaststelling van schade.	Ja
Het controleren van de rijen, en indien onvoldoende vastzit deze met eiken wiggen en modelleergips opnieuw vastzetten.	-	1x/jaar	Ja

Het tijdig scherpen en afstellen van de maalstenen.	-	1x/jaar	Ja
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de metalen banden rond de molenstenen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	1x/jaar	Nee
Het controleren van alle touwen en kettingen, waaronder het vangtouw, de klauwreep, de luireep en -ketting en het wiptouw.	-	Bij iedere maalbeurt	Ja
Het desgevallend vervangen van touwen en kettingen, waaronder het vangtouw, de klauwreep, de luireep en -ketting en het wiptouw (naar de bestaande modellen).	-	Bij vaststelling van schade	Ja
Het regelmatig smeren van alle draaipunten van het luiwerk.	-	1x/maand	Ja
Het controleren van het klauwwiel (of gaffelwiel) en in het bijzonder van het al dan niet loszitten van de wiggen en de klauwen.	-	1x/jaar	Ja

PARENTHESIS: AANBEVELINGEN
<p>Wiekenstand</p> <p>Laat de wieken nooit perfect haaks in rust staan. Zet ze steeds lichtjes afhellend, hetzij in de rouw, hetzij in de vreugd. Op deze wijze wordt vermeden dat er waterdruppels onder de roede blijven hangen of dat er zich water in de horizontale roede ophoopt waardoor de binnenzijde een soort waterbak wordt.</p> <p>Zorg dat het gevluicht bij stilstand van de molen altijd in de wind gekruid is en met de onderste roede aan de ketting wordt gelegd.</p>
<p>Vang</p> <p>Leg bij stilstand van de molen de vang steeds op, ook bij het op- en afzeilen.</p>

Wiggen

Sla een wig nooit harder en dieper aan dan nodig. Bij toename van vochtigheid in de molen zou een te hoge druk voor breuk kunnen zorgen.

CULTUURGOEDEREN (om economisch-historische reden bij de molen horend)

Aard der werken	Eenmalig	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het tijdig tegen corrosie behandelen van de wiekstock met (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch producten.	-	1x/2 jaar	Nee

PARENTHESIS: AANBEVELINGEN**Wiekenstand**

Laat de metalen wieken nooit perfect haaks in rust staan. Zet ze steeds lichtjes afhellend, hetzij in de rouw, hetzij in de vreugd. Op deze wijze wordt vermeden dat er waterdruppels onder de roede blijven hangen of dat er zich water in de horizontale roede ophoopt waardoor de binnenzijde een soort waterbak wordt.

Zorg dat het gevluht bij stilstand van de molen altijd in de wind gekruid is en met de onderste roede aan de ketting wordt gelegd.

Vang

Leg bij stilstand van de molen de vang steeds op, ook bij het op- en afzeilen, en schakel tevens ook altijd de keervang in.

Smeermiddelen

Gebruik bij het smeren op de graanzolder, de meelzolder en de steenzolder altijd smeermiddelen die in aanraking mogen komen met voedsel. Het is immers niet uitgesloten dat die smeermiddelen terecht komen in de maalgang. Ook elders in de molen wordt beter een geschikt smeermiddel gebruikt, zoals varkensvet en bijenwas.
Wiggen Sla een wig nooit harder en dieper aan dan nodig. Bij toename van vochtigheid in de molen zou een te hoge druk voor breuk kunnen zorgen.
Maalstenen Laat in ruststand de maalstenen steeds op elkaar rusten teneinde het lichtwerk niet onnodig te belasten.

6.2.2. Onderhoudswerken molenaarshuisjes I & II

Erfgoedelement	Aard der werken	Eenmalig ⁴³	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Dak(bedekking)				
Dakpannen	Het herstellen (herleggen of vervangen (volgens de regels der kunst) naar de bestaande toestand van enkele verschoven of gebroken pannen.	-	Indien vereist	Ja
Nokken (pannen)	Het herstellen (herleggen of vervangen volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van enkele nokpannen.	-	Indien vereist	Ja

⁴³ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Hoekkeperafwerking (pannen)	Het herstellen (herleggen of vervangen volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van enkele koekkeperpannen.	-	Indien vereist	Ja
Zink- en lood	Het plaatselijk herstellen van het zink- en loodwerk.	-	Indien vereist	Ja
Hanggoot	Jaarlijks visuele controle.	-	1x/jaar	Ja
	Plaatselijk herstel (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de hanggoot.	-	Indien vereist	Ja
Dakdoorbrekingen				
Schoorsteen	Het plaatselijk herstellen van het metselwerk van de schoorstenen en de waterdichte aansluitingen met de dakvlakken en de ruwbouw.	-	Indien vereist	Ja
Buitenwerk				
Opgaand metsel- & voegwerk	Het plaatselijk herstellen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van het opgaand metselwerk en voegwerk.	-	Indien vereist	Ja
Gevelafdekking	Het plaatselijk herstellen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de met vorstpannen afgedekte tuitgevels met schouderstukken.	-	Indien vereist	Ja
Gevelbeschildering	Jaarlijks visuele controle.	-	1x/jaar	Ja
	Plaatselijk herstel (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de	-	Indien vereist	Ja

	gevelbeschildering (wit beschildering met zwarte gepikte plint).			
Muurankers	Jaarlijks visuele controle.	-	1x/jaar	Ja
	Het behandelen van de muurankers tegen corrosie en het opnieuw zwart schilderen naar de bestaande toestand.	-	Indien vereist	Ja
Buitenschrijnwerk (poort, deuren, vensters, luiken, ...)	Jaarlijks visuele controle.	-	1x/jaar	Ja
	Het desgevallend plaatselijk herstellen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van schade aan het buitenschrijnwerk (m.i.v. het opstoppen, schuren en schilderen met een primer en drie afwerkingslagen van het houtwerk).	-	Indien vereist	Ja
Dorpels	Het plaatselijk herstellen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de onderdorpels.	-	Indien vereist	Ja

6.3. Restauratiewerkzaamheden

Bij restauraties gaat het om meer ingrijpende werkzaamheden, die met de instandhouding van de erfgoedwaarden als belangrijkste uitgangspunt steeds doordacht, doelmatig en sober zijn.

In een beheersplan voor de komende 20 jaar aangeven welke restauratiewerken er zich *in concreto* zullen aandienen is eigenlijk een onmogelijke zaak. De betrachting is om restauratiewerken die de authenticiteit aantasten, via onderhoudswerken zoveel en zolang mogelijk uit te stellen. Ooit zal de tand des tijds zich echter wel onherroepelijk laten gelden. In overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed dient op dat ogenblik onderzocht te worden welke restauratiewerken zich effectief opdringen en in welke deze al dan niet in de authenticiteit mogen ingrijpen om de belangrijke doelstelling van

de instandhouding van de Hubertmolen en zijn onmiddellijke omgeving *in globo* verder waar te maken. De inventariserende beschrijving van de Hubertmolen en de molenaarshuisjes laat alvast toe om die afwegingen als de nood eraan zich stelt, te maken.

Volledigheidshalve dient opgemerkt dat onderstaande oplistings van de restauratieve werkzaamheden die zich in de komende 20 jaar zouden kunnen voordoen aan de Hubertmolen en de molenaarshuisjes, hoe uitgebreid deze lijst ook is, evenwel niet exhaustief is en dus ook niet als dusdanig kan beschouwd worden.

SUGGESTIE

Aarzel bij vragen omtrent restauratiewerkzaamheden nooit om de betrokken erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed om advies te vragen.

6.3.1. Restauratiewerken Hubertmolen

HET STAAND WERK⁴⁴

De onderbouw of torenkot

Aard der werken	Eenmalig⁴⁵	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen van de betonnen teerlingen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van het buitenschrijnwerk (deur, trap) met inbegrip van het hang- en sluitwerk.	Ja	-	Neen
Het schilderen van het buitenschrijnwerk (deur, trap) en het bijhorende hang- en sluitwerk.	Ja	-	Neen

⁴⁴ Het geheel van de niet draaiende delen van een molen.

⁴⁵ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen van de wandbedekking met kunstschilden.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van de metalen band rond het Engels kruierwerk.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van de balkconstructie, het regelwerk en de houten bebording van de wanden van het torenkot.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van de plankenvloer in het torenkot naar de bestaande toestand.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van het boventafelment in het torenkot naar de bestaande toestand.	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Ja
Het tegen corrosie behandelen van de metalen elementen in het torenkot met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Neen

De molenkast

Aard der werken	Eenmalig ⁴⁶	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen, naar het bestaand model van de houten onderbouw van de molenkast, rustend op het Engelse kruierwerk.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten molenkaststructuur (in het bijzonder bestaande uit hoekstijlen, dakstijlen,	Ja	-	Neen

⁴⁶ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

steenlijsten, waterlijsten, spoorlijsten, kroonlijsten, weegbanden, borstnaald met klos, steenbedbalk, staartbalk, deurstijlen, ...).			
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van wandplanken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de in de wandplanken geïntegreerde kijkgatluikjes.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de eiken schaliën bevestigd op de wandplanken aan de windzijde.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten toegangsdeur met inbegrip van het hang- en sluitwerk.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten steektrap met zitplankje.	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Ja
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Neen

De molenkap

Aard der werken	Eenmalig ⁴⁷	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten molenkapstructuur (in het bijzonder bestaande uit de stefelbalk, de steunbalken van windpeluw, de windpeluw, de smeerstijlen, de onderkepers,	Ja	-	Neen

⁴⁷ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

de steker tegen de keerstijl, de wolf, de zoombalken, de ozingstaarten, de blokketten, de breukgordingen, de bovenkepers, de nokbalk, de voorbalk, de pinbalk (met sleutels), de balk achter de pinbalk, bovenbalk, makelaar, ijzerbalken (met steunbalken), de spanbalk, ...).			
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de op de kapconstructie aangebrachte wandplanken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de aan de windzijde in de kapwandplanken geïntegreerde windluiken en het aan de staartzijde in de kapwandplanken geïntegreerde beglaasde venster.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de eiken schaliën op de gebroken molenkap.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het windijzer.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de luikap en zijn afdekking met eiken schaliën.	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Ja
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Nee

De staartconstructie met trap en kruitwerk

Aard der werken	Eenmalig ⁴⁸	Terugkerend	Vrijstelling toelating
-----------------	------------------------	-------------	------------------------

⁴⁸ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de molenstaart met inbegrip van de afdekking (tegen insijpelend water)	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de molentrap met trapleuning	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de loopstaken.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de hangbomen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het tussen de hangbomen opgehangen kruiwerk, bestaande uit onder andere de kruias en de kruizwengel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de kruiketting.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de 6 kruihaken.	Ja	-	Neen
Het schilderen van de trapleuning, de hangbomen, ... in de bestaande kleuren.	-	Ja	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Ja
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Nee

HET DRAAIEND WERK⁴⁹**Het drijfwerk**

Aard der werken	Eenmalig⁵⁰	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten molenas met houten askop.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de halsteen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de steenplaat.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de halsklossen tussen de smerstijlen en de molenas.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de pinsteen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de aan de pinbalk vastgemaakte springbeugel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van het vangwiel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van de schijfloop op het staakijzer van de maaltafel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen van het staakijzer (met bijhorende elementen als klapspaan, ijzerketting, noten, wervels, ...).	Ja	-	Neen

⁴⁹ Het geheel van de niet draaiende delen van een molen.

⁵⁰ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen van het Engelse kruiwerk en alle bijhorigheden in het torenkot naar de bestaande toestand.	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Ja
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Nee

De steenkuipen met molenstenen

Aard der werken	Eenmalig ⁵¹	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het koppel molenstenen en hun steenbanden.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het steenbed van het koppel molenstenen.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de rijn (met onder andere bijhorende rijnspieën, zadeldoekjes, ...) alsook van de strijker en het breekijzer in het kropgat van de looper.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de kleine spil (waarop de looper door middel van de rijn is opgehangen).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de steenbus (in de opening van de ligger).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de taatspot (lager voor de kleine spil) op de pasbalk.	Ja	-	Neen

⁵¹ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de houten steenkuip.	Ja	-	Neenn
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de kuipdeksels alsook van de bijhorende brug van de steenkuip.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van het ringhout rond de steenkuip.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model van de graanbak bij de steenkuip met alle bijhorende elementen (zoals de tremen, de graanstok, het schudbakje, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de meelbak met bijhorend scheiplankje.	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Nee

Het lichtwerk

Aard der werken	Eenmalig ⁵²	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de pasbalk.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de ezel (waarin de pasbalk scharniert).	Ja	-	Neenn

⁵² In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de lichtboom met toebehoren.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de lichtijzers (die pasbalk en lichtboom met elkaar verbinden).	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Ja
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Nee

Het luiwerk

Aard der werken	Eenmalig ⁵³	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de luias.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het luiwiel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de luireep, de binnenreep, de buitenreep, de klauwreep, het luitouw en de wiptouw alsook van de bijhorende nepen en neeptouwjes.	-	Ja	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het klauwwiel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de wip.	Ja	-	Neen

⁵³ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het buitenluiwerk.	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Ja
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Neen

De vang

Aard der werken	Eenmalig ⁵⁴	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de hoepelvang.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vangbroek.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het sabelijzer.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vangbalk.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vangezel (waarin de vangbalk scharniert).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vanghaak (waarin de vangbalk in ruststand hangt).	Ja	-	Neen

⁵⁴ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de vangtrommel met trommelaskabel.	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het vangtouw.	Ja	-	Neen
Het tegen houtworm (klopkever e.d.) behandelen van alle houtwerk op een door het agentschap Onroerend Erfgoed goedgekeurde en afdoende wijze.	-	Ja	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Neen

HET GEVLUCHT

Het wiekenkruis

Aard der werken	Eenmalig ⁵⁵	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de roeden met bijhorende elementen (zoals scheibussen, kikkers, zeilhaken, wiggen, woutermannetjes, klemstukken, roedebeugels, keerklossen, wervels, ...).	Ja	-	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van het hek met de bijhorende klampen van de windplanken.	-	Ja	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de windplanken.	-	Ja	Neen
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de roedekettingen.	-	Ja	Ja

⁵⁵ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de stormbeveiliging.	-	Ja	Ja
Het restaureren, eventueel vervangen en laten controleren door een erkende keuringsinstantie van de bliksemafleider.	-	Ja	Ja

De zeilen

Aard der werken	Eenmalig ⁵⁶	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de zeilen.	-	Ja	Ja
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de lijken, de hoektouwen, de kikkerlijnen en de slaglijnen.	-	Ja	Ja

CULTUURGOEDEREN (om economisch-historische reden bij de molen horend)

Aard der werken	Eenmalig ⁵⁷	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het restaureren, eventueel vervangen naar het bestaand model, van de wiekstok.	Ja	-	Neen
Het tegen corrosie behandelen van alle metalen elementen met een (door Onroerend Erfgoed vooraf goedgekeurd) biologisch product.	-	Ja	Nee

⁵⁶ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

⁵⁷ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

6.3.2. Restauratiewerken molenaarshuisjes I & II

Erfgoedelement	Aard der werken	Eenmalig ⁵⁸	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Dak(bedekking)				
Dakpannen	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de dakbedekking in rode dakpannen.	Ja		Neen
Nokken (pannen)	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de nokbedekking met rode nokpannen.	Ja		Neen
Hoekkeperafwerking (pannen)	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de hoekkeperafwerking met rode keperpannen.	Ja		Neen
Zink- en lood	Het restaureren, eventueel vervangen van het zink- en loodwerk.	Ja		Neen
Hanggoot	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de hanggoot.	Ja		Neen
Dakdoorbrekingen				
Schoorsteen	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van het metselwerk van	Ja		Neen

⁵⁸ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand,) daartoe aanleiding geven.

	de schoorstenen en de waterdichte aansluitingen met de dakvlakken en de ruwbouw.			
Buitenwerk				
Opgaand metsel- & voegwerk	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van het opgaand metselwerk en voegwerk.	Ja		Neen
Gevelafdekking	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de afdekking van de tuitgevels en schouderstukken met rode vorstpannen.	Ja		Neen
Gevelbeschildering	Het opnieuw wit schilderen van de gevels en het opnieuw zwart pikken van de gevelplint (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand).	Ja		Neen
Muurankers	Het grondig behandelen van alle muurankers tegen corrosie en het opnieuw zwart schilderen (naar de bestaande toestand).	Ja		Neen
Buitenschrijnwerk (poort, deuren, vensters, luiken, ...)	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van het buitenschrijnwerk (m.i.v. het opstoppen, schuren en schilderen met een primer en drie afwerkingslagen van het houtwerk).	Ja		Neen

	Het opnieuw schilderen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van het buitenschrijnwerk.		Indien vereist	Neen
Dorpels	Het restaureren, eventueel vervangen (volgens de regels der kunst naar de bestaande toestand) van de onderdorpels.	Ja		Neen

6.4. Omgevingswerkzaamheden

Aard der werken	Eenmalig ⁵⁹	Terugkerend	Vrijstelling toelating
Het onderhoud (snoeien, leiden, ...) van de haag als bescherming bij het in werking zijn van de molen.	-	2x/jaar	Ja
Het heraanplanten van de haag als bescherming bij het in werking zijn van de molen.	Ja	-	Nee
Het snoeien van de boom bij het molenaarshuisje II, mede in functie van de windvang.	-	1x/2 jaar	Ja
Het restaureren, eventueel vervangen van het houten toegangshek in de haag.	-	1x/10 jaar	Neen
Het schilderen van het houten toegangshek in de haag.	-	1x/5 jaar	Ja
Het restaureren van de bakstenen hekpijlers.	Ja	-	Neen
Het (opnieuw) wit schilderen van de bakstenen hekpijlers en het (opnieuw) voorzien van een zwart gepikte plint.	-	1x/5 jaar	Ja

⁵⁹ In principe eenmalig in de komende 20 jaar tenzij externe factoren (natuurrampen, brand, ...) daartoe aanleiding geven.

Het restaureren, eventueel vervangen van het houten dubbele toegangshekken tussen de twee hekpijlers (niet-authentiek).	Ja	-	Ja
Het schilderen van het houten dubbele toegangshekken tussen de twee hekpijlers (niet-authentiek).	-	1x/5 jaar	Ja
Het herstellen van de deels gekasseide, deels geplaveide paden naar en rond de molenaarshuisjes.	Ja	-	Neen

6.5. Windvang

De windvang dient in de toekomst zeker gevrijwaard te worden. Een optimale windvang impliceert dat binnen een afstand van 100 m van de molen de bebouwing of beplanting liefst niet hoger mag zijn dan de onderkant van de wieken. Wat de Hubertmolen betreft staat deze door de bestaande bebouwing niet te zwaar onder druk. Belangrijk is dat dit zo blijft. Daarom moeten nieuwe constructies in de omgeving hoe dan ook gezien worden als een hypotheek op de huidige windvang en bijgevolg op de windmaalvaardigheid van de molinologisch zeer uitzonderlijke Hubertmolen.

Een vuistregel die daarbij wordt gehanteerd, is: binnen een afstand van 100 m geen obstakel (bebouwing, begroeiing) dat hoger is dan de onderkant van de wieken. Telkens op een bijkomende afstand van 100 m mag er één meter hoogte bij gerekend worden.

Bij de vrijwaring van de windvang met oog op de maalvaardigheid is een zeer belangrijke rol weggelegd voor het gemeentebestuur. Sinds de aanpassing aan de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 1 september 2013 was de adviesvereiste van het agentschap Onroerend Erfgoed voor ontwikkelingen in de nabijheid van beschermde monumenten beperkt tot ontwikkelingen op de percelen “palend aan” beschermde monumenten. Vanaf 1 januari 2016 is dit laatste zelfs niet meer van toepassing zijn. Het is dan ook wenselijk dat de gemeente als vergunningverlenende instantie de ontwikkelingen in de nabijheid van beschermde molens goed zou afwegen met minstens bijzondere aandacht voor de zone binnen de 100 m-perimeter.

SUGGESTIE

Aarzel niet om in verband met de windvangproblematiek met de betrokken erfgoedconsulent van Onroerend Erfgoed contact te nemen.

7. Opvolging en evaluatie

7.1. Onderhouds- en beheerswerkzaamheden

Onderhouds- en beheerswerkzaamheden (waaronder de omgevingswerkzaamheden) zijn werkzaamheden die met een periodieke regelmaat dienen herhaald te worden. Voor alle werkzaamheden is de periodiciteit van uitvoering dan ook duidelijk opgegeven. Naar gelang de aard van de werkzaamheid vertaalt deze regelmaat zich in:

- Bij ieder draai- en/of maalbeurt
- Maandelijks
- Driemaandelijks
- Halfjaarlijks
- Jaarlijks
- Tweejaarlijks
- Driejaarlijks
- Vijfjaarlijks
- Tienjaarlijks.

Deze al dan niet kleine of grote regelmaat staat evenwel niet in de weg dat voor wat de molen betreft bij elke draai- en maalbeurt sowieso gelet wordt op het al dan niet optimaal functioneren van het molenmechanisme.

Om als moleneigenaar en als molenaarsteam zicht te houden op de uitvoering van deze onderhouds- en beheerswerkzaamheden wordt in het molenaarshuis een periodiek-onderhoudsboek gelegd waarin alle onderhouds- en beheerswerkzaamheden per periodieke regelmaat staan opgelijst en waarbij de uitvoerder kan aangeven wanneer hij of zij de respectieve werkzaamheden heeft uitgevoerd en indien nodig ook kanttekeningen kan maken.

Voor de onderhouds- en beheerswerkzaamheden (waaronder de omgevingswerkzaamheden) die jaarlijks nazicht vereisen en kleine herstelwerken impliceren en bijgevolg niet door een moleneigenaar/ (vrijwillig) molenaar kunnen uitgevoerd worden, zal worden beroep gedaan op een molenbouwer. Ook hij zal in het onderhoudsboek aanstippen welk nazicht er werd gedaan en welke herstelwerken werden uitgevoerd.

Een kopie van dit periodiek-onderhoudsboek kan op verzoek van de consulent erfgoedbeheer overgemaakt worden aan het agentschap Onroerend Erfgoed.

Voor de uitvoering door een molenbouwer van kleine herstellingswerken zal de gemeente De Haan als moleneigenaar met regelmaat een standaarderfgoedpremie aanvragen.

Wat de molenaarshuisjes betreft zullen de eigenaars als een goede huisvader zoals in het verleden het onderhoud verder waarnemen. Voor de in hoofdstuk 6 voorziene onderhoudswerken zal daartoe eveneens beroep gedaan worden op standaarderfgoedpremies.

Ter ondersteuning van het beoogde onderhoud zal de gemeente De Haan voor de gehele molensite een overeenkomst afsluiten met de Monumentenwacht West-Vlaanderen voor een twee- of driejaarlijkse inspectie.

7.2. Restauratiewerkzaamheden

Hoezeer de gemeente De Haan als moleneigenaar, samen zijn vrijwillige molenaars, zijn onderhoudsplicht ook zal nakomen, omwille van de uiteindelijk onafwendbare vergankelijkheid zal de tand des tijds zich uiteindelijk toch laten gelden en zullen er zich restauratiewerken opdringen die de authenticiteit van het monument onherroepelijk zullen aantasten. Belangrijk is echter dat de mate waarin dit gebeurt continu bewaakt wordt, alsook daarbij telkenmale een afweging wordt gemaakt van de verwachte levensduur van een restauratieve ingreep ten opzichte van de kostprijs van materialen en arbeid.

Het ogenblik waarop de onderhoudswerkzaamheden niet meer van dien aard zijn dat ze de materiële vergankelijkheid kunnen ondervangen, kondigt zich bij goed beheer steeds vooraf aan, tenzij omstandigheden zoals brand, storm, ... de molen vooraf onmogelijk te voorziene schade toebrengen. In normale omstandigheden houdt dit dus in dat er tijdig werk kan gemaakt worden van een restauratiestudie die in overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed de restauratieproblematiek concreet in beeld brengt en er vervolgens passende oplossingen voor aanreikt.

Voor deze noodzakelijke restauratieve ingrepen zal de moleneigenaar bij het agentschap Onroerend Erfgoed tot slot een bijzondere beheerspremie aanvragen.

De opvolging en evaluatie van deze werkzaamheden gebeuren in dit geval dan ook via de vele overlegmomenten die in een eerste, voorbereidende fase tussen de eigenaar, de ontwerper en het agentschap Onroerend Erfgoed en in een tweede, uitvoerende fase tussen deze projectleden en de aannemer zullen plaatsvinden.

Dit geldt evenzeer voor de molenaarshuisjes. Wanneer het vooropgestelde onderhoud niet meer volstaat om het behoud ervan te verzekeren, zal in overleg met het agentschap Onroerende Erfgoed én op dezelfde manier als hoger beschreven tot restauratie worden overgegaan.

8. Extra toevoegingen

	Duid in deze kolom aan: “niet van toepassing” (en dus niet bijgevoegd) of de verwijzing naar het hoofdstuk met pagina’s of nummer van de bijlage (indien bijgevoegd)
Perimeter van gebied waarvoor beheersplan wordt opgemaakt (met schaal en N-pijl)	Hfdst. 1, p. 4-6.
Lijst van geplande werkzaamheden	Hfdst 6, pp. 67-81 (onderhoudswerken molen) Hfdst 6, pp. 81-83 (onderhoudswerken molenaarshuisjes) Hfdst. 6, pp. 83-95 (restauratiewerken molen) Hfdst. 6, pp. 96-98 (restauratiewerken molenaarshuisjes) Hfdst. 6, pp. 98-99 (omgevingswerken molensite)
Lijst van handelingen waarvan de uitvoering vrijgesteld zal zijn van toelating	Hfdst 6, pp. 67-81 (onderhoudswerken molen) Hfdst 6, pp. 81-83 (onderhoudswerken molenaarshuisjes) Hfdst. 6, pp. 83-95 (restauratiewerken molen) Hfdst. 6, pp. 96-98 (restauratiewerken molenaarshuisjes) Hfdst. 6, pp. 98-99 (omgevingswerken molensite)
Lijst van ZEN-erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van open erfgoed met aanduiding op kaart	Niet van toepassing
Lijst van ontsluitingswerken voor open erfgoed	Niet van toepassing
Lijst van werken aan bomen en struiken waarvoor toelating nodig is	Hfdst. 6, p. 98-99.
Lijst van cultuurgoederen	Hfdst 3, p. 55.
Lijst van geplande werkzaamheden aan een orgel dat dateert van na de Eerste Wereldoorlog	Niet van toepassing
Bibliografie (overzicht referenties)	Hfdst 2, p. 20.

	Hfdst. 4, p. 61.
Extra bijlage (bvb. foto's, ...)	Niet van toepassing (alles verwerkt in beheersplan).